

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2-40
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA.**
 Strada Zrinyi N-rul 11a

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lee deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înăpăoză.

Românii din Serbia.

Arad, 9 Decembrie.

În legătură cu luptele din Balcani nici un nume nu a fost mai des amintit, ca cel al Serbiei, încât cetitorii, cari nu aveau cunoștințe geografice, politice și etnografice mai vaste, ardeau de dorul unor informații mai de aproape asupra însemnătății gloriosului stat, de al cărui nume erau pline toate zările mici și mari.

Orcare cetitor putea însă ușor să afle, că Serbia e un stat balcanic cu mai puțin de 3 milioane de locuitori, căruia sub conducerea regelui Petru Caragheorghevici i-a succedat să elibereze pe conaționali sârbi din Turcia. Și acest mititel stat, care înainte de rebel accentua mereu, că nu dorește altceva, decât îmbunătățirea sortii conaționaliilor săi, totuși acum, după sfârșitul norocos al războiului, declară că ține neclintit la principiul ca toate teritoriile ocupate de armatele ei să rămână și pentru mai departe sub stăpânirea sa.

Europa, fără îndoială, în sfârșit ar fi acceptat punctul de vedere al Serbiei, dacă apetitul ei s'ar fi mărginit exclusiv numai la teritoriul locuit de populațiunea sârbească, dar statul acesta, îmbătat de succesele poate chiar nevisitate de dânsul, lăcomește acum la teritorii, unde nu locuiesc Sârbi, ci alte popoare, cari nu sunt de neam slav, ci latin.

Fiind poporul albanez neorganizat și desarmat în urma luptelor îndelungate cu Turcii, Sârbi pe teritoriul Albaniei n'au dat de nici o rezistență, și astfel au ocupat teritorii

și porturi albaneze în dragă voie, fără nici o greutate.

Ocupațiunea aceasta, bine înțeles, nu le convine Albanezilor. Dar nu pot să admită încuibarea Sârbilor în Albania nici Austro-Ungaria, nici Italia, cari state au declarat din capul locului, că ocupațiunile sârbești pe teritoriile nelocuite de Sârbi nu le pot admite ca fiind definitive.

Serbia însă, incurajată de Rusia, strigă acum ca din gura șerpului și amenință monarhia austro-ungară cu războiu. Ce e mai mult, dacă zvonurile răspândite în zilele din urmă sunt întemeiate, Serbia a tolerat o astfel de infamie față de consulul austro-ungar Prohasca din Prizren, care în nici o condiție nu poate să rămână nerăzbutat din partea monarhiei austro-ungare, dacă aceasta mai ține la demnitatea sa de mare putere în concertul politic european.

În nordostul Serbiei locuiesc în mase încheiate aproape o jumătate milion de români bravi și inteligenți, lipsiți cu desăvârșire de școală și biserică în limba lor maternă, cari astfel sunt osândiți la moarte națională. Deși este știut că tiranii mici sunt mult mai răi, decât cei mari, totuși este aproape de neînțeles, cum a putut România să tolereze martirizarea acestor români atât de aproape de granițele sale. Numai femeii române este a se mulțami, că acești români vrednici nu și-au pierdut cu desăvârșire limba și datinele strămoșești.

Prin poftele lor nesăbuite de a ține în stăpânire teritorii cu locuitori străini de neam lor și prin martirizarea românilor de sub dominațiunea lor, Sârbi și-au pierdut orice drept la simpatia lumii culte. Căci, într'ade-

văr, ei dau dovada lipsei celui mai elementar simț de dreptate, când pedeoparte își motivează acțiunea războinică prin dorul de a-și elibera conaționali din robia străină, de altă parte însă nuzesc a-i răpi unui alt popor, care a avut nefericirea să se afle sub stăpânirea lor, ceea ce are mai scump acel popor, limba lui maternă.

Timpul însă toate le răsună. Fatalmente Serbia apropie momentul, în care va trebui să-și primească răsplata binemeritată. Poate că războiul cu înfricoșatele lui urmări se va evita. Chiar și atunci conferența europeană va ști să reducă poftele sârbești la măsura cuviincioasă și va ști să impună Sârbilor respectarea principiului național față de supușii lor români, cărora fără îndoială va trebui să li-se asigure libera dezvoltare națională. Semnele orelor din urmă însă tot mai mult inspiră temerea, că conflictul cu Serbia nu se va putea aplană pe cale pacinică și cei inițiați în tainele politicii europene prorocesc, că poate în câteva zile deja tunurile armatei austro-ungare vor încerca să trezească pe Sârbi din visurile lor grandomane. Cu multă verosimilitate de adevăr se susține pentru cazul acesta, că *pe lângă armatele austro-ungare va intra în Serbia și un corp din armata română*, care fără îndoială va fi primit cu bucurie și însuflețire de populațiunea desrobită din valea Timocului.

Nu se va putea pretexta în cazul acesta că România n'ar fi adus *sacrificii* pentru conaționali ei din Serbia și astfel e de nădăjduit, că *acest corp de armată român*, după exemplul dat de statele balcanice, *nu se va mai putea desface din brațele fraților*, ci va rămânea în veci acolo.

Omul cu ceasornicul.

— *Schiță glumeată.* —

De Ion Gorun.

— Știi acumă ce-o să urmeze iară, — își zise subșeful de birou Mototolescu când, sosit cu întârziere la slujbă, trecu pe dinaintea portului și, aruncând o privire piezișă înapoi, îl văzu notând ceva într'un carnet. — Știi, știi, știi, — își repetă el când dete ochii succesiv cu copistul Grigorescu, cu impiegatul Mihăilescu, dar mai ales cu șeful de birou Solomonescu.

Peste un sfert de ceas, tot ministerul are să fie plin cu vestea, că Mototolescu își neglijează slujba, — toți funcționarii mai mici au să tresară de nădejdea că poate acumă se va face un loc vacant și prilej de înaintare, — iar cei mai mari au să strâmbe din nas cu dispreț: — „Dacă e tembel și nu-și vede de treabă!”

Peste o jumătate de ceas o să-l cheme să-i facă observație dl director Crăsteiu, iar peste trei sferturi de oră însuși dl ministru Tofoleanu o să fie pus în curent cu cazul acesta intolerabil.

— O să-l dea afară, — își freacă mâinile impiegatul. — Iar copistul îi șoptește la ureche că știe din izvor bine informat, chiar dela ușierul Costache, că dl ministru e furios și că a chemat la telefon pe domnul director.

Mi se face milă de bietul Mototolescu și la ușire îi zice:

— Bine, nenșorule, cum faci de întârziile mereu dela slujbă? Tu nu vezi cum te pândesc și te sapă toți ăștia aicea?..

— Ba văd, zice; că aminteri ce treabă au? Și care n'ar fi mai bucuros să-și curețe unghiile la birour pentru 218 lei în mână, în loc de 137 și 50?

Oftă și adăogă apoi melancolic:

— De-aș avea un ceasornic...

Am priceput legătura numai decât, — nu era greu, — și a doua zi chiar am cumpărat un ceasornic de buzunar cu 4.95 și i l-am făcut cadou.

Bucuria și recunoștința lui Mototolescu în ziua aceea n'a cunoscut margini... Adecă acesta e un fel de a vorbi; — în realitate s'a manifestat în marginile a patru țuici mici, — mai mult nu-i dădea mâna, că avea, bietul, belele destule pe cap, — părinți neputincioși, un frate mai mic la școală, — mai știu eu ce alte năcazuri!

— Să vezi de-acumă ce om regulat o să mă fac! — își zise râzând cu hohot și frecându-și mâinile, pare-că cine știe ce schimbare norocoasă a sorții ar fi dat peste dânsul. — O să vezi... Să vorbim peste puțin. N'o să mă mai sape ei pe mine, — lasă, am să-l sap eu, pe domnul șef al meu...

M'am uitat cu părere de rău la Mototolescu... Il știam de copil, suflet bun, blând, naiv, — uite cum l'a stricat și pe el atmosfera de canțilerie...

Dar el nu mai băgă de seamă la mutrele mele. În tot momentul scotea ceasornicul din bu-

zunar, se uita, îl controla cu cel al băcăniei, apoi îl puneă iar la loc și pipăia buzunarul vestei pe din afară, ca și când ar fi vrut să se încredințeze că era cu adevărat acolo, că nu alunecase pe de lături, nici nu i-l șterpelise cineva într'o clipă de nebagare de seamă...

Iar când se uită a zecea oară la el, zise deodată grăbit:

— Haide, țal, — e la pont și la țanc, — nu mai stau nici un minut...

Ne despărțirăm. Și după ce făcu trei pași în stradă, se mai întoarse odată:

— Să vezi ce om regulat am să mă fac de-acu...

Eu lucrez în altă secție și Mototolescu în alta, — așa că o vreme oarecare nu ne-am mai văzut; — dar nici n'am mai auzit să fi întârziat dela slujbă. — lucru ce dacă s'ar fi întâmplat, l'aș fi aflat mai sigur și mai năpristan decât căderea guvernului sau înfrângerea Turcilor la Adrianopol.

L'am întâlnit însă peste câțva timp la cafeana. După „bună ziua”, m'am așezat pe scaun lângă dânsul. N'avea astâmpăr. Se tot frământa, se scărpină după ceafă, — îl vedeam eu că nu i-s toți boii acasă.

— Ce ai, dragă? — îl întreb dela o vreme, plictisit.

— Ce să am? Mi-e o foame a dracului...

— Ei, și de ce nu te duci dar' la masă?

Mototolescu scoase ceasornicul din buzunar.

Audiențe. După cum ni se anunță din Viena Sâmbătă înainte de amiazi M. Sa a primit în audiență pe ministrul austriac de finanțe, Zaleski iar la amiazi pe moștenitorul de tron, Francisc Ferdinand.

Audiența ministrului de finanțe e în legătură cu emisiunea hârtiilor de valoare erarială.

Deputatul Simionovici despre situația politică. Un redactor al ziarului „Oesterreichische Morgenpost” din Viena a avut zilele aceste un interview cu deputatul român bucovinean Simionovici, care s'a exprimat astfel despre situația politică internă: „Situația parlamentară este foarte puțin îmbucurătoare, încât cu drept cuvânt putem vorbi de o criză parlamentară. Pe lângă aceste în singuratecele tabere politice se comit greșeli, cari potentează această criză. O alianță maghiaro-germană, îndreptată împotriva popoarelor slave din monarhie le-ar arunca pe aceste în tabăra panrusismului; pe de altă parte este falsă atitudinea acelor bărbați politici slavi, cari o îndeamnă pe Austria la pace și prietenie cu Sârbia, uitând să o liniștească și să o molcomească pe aceasta din urmă. Unicul drum care duce la renașterea imperiului dunărean, la pacea internă a naționalităților, precum și la promovarea poziției de mare putere în Balcani, este realizarea a u t o n o m i e i naționale. De aceea trebuie să tindem la întemeierea unui partid austriac, național autonom, care trebuie pregătit foarte temeinic, mai ales prin ziaristică.”

Consiliu de miniștri. Sâmbătă după amiazi la orele 5 membri cabinetului ungar, cu excepția ministrului croat Iosipovici, care de prezent nu se află în Budapesta, s'au întrunit în palatul ministerial din Buda la consiliu sub președinția primului ministru Lukács în care s'au desbătut agendele curente.

Din camera magnaților. Miercuri în 11 Decembrie la orele 4 d. a. comisiile de drept public, juridică și financiară vor ține o ședință comună, în care se vor desbăte proiectele de lege referitoare la măsurile excepționale în caz de război și eventual proiectul referitor la înființarea unei garde parlamentare. După aceasta comisiile de drept public și juridică vor desbăte într'o altă ședință comună asupra proiectului de lege referitor la contingentul de recruți pe anul 1913.

— Cum să mă duc, nenisorule? Dumneata nu vezi că nu e decât șase jumătate, și la mine în program scrie: masa de seară, la opt fără un sfert...

Puse ceasornicul la loc și urmă:

— Că nu știi, că acum am un program; uite, să-ți-l arăt... Ori mai bine să-ți-l spun, că-l știu pe din afară: La șapte sculara; la șapte jumătate...

— Bine, bine, — lasă că le știu eu astea... Dar totuși, dacă e vorba de masă, și n'ai altă treabă, ce-are aface?

— Nu, nu; nu se poate... Ti-am spus: m'am făcut om regulat de-acuma...

Seara iar ne-am întâlnit la cafenea. După o partidă de domino, îl văd pe amicul că începe să caște, — ochii i-se fac mici, se închid, — face mari sforțări să rămână treaz...

— Du-te, bre, de te culcă, — îi zic, — nu vezi c'o să adormi aici?...

— Ce face? Nici mort până la unsprezece ș'un sfert... Uite așa e scris în program, și uite și ceasornicul: zece jumătate... Mai am o jumătate de ceas...

Capul îi căzu pe piept și nu mult după aceasta începu să sforăie ușor, în surdină... La unsprezece fix l'am trezit și l'am trimis acasă să se culce, — adică l'am trimis să se culce acasă.

Am auzit mai târziu și dela alții. Bietul Mototolescu ajunsese sclavul programului său și al ceasornicului.

Un nou credit de 90 milioane pentru flotă. Ziarul „Daily Telegraph” este informat că comandantul suprem al marinei de război austro-ungare, contele Montecuccoli va cere viitoarelor delegațiuni un nou credit de 90 milioane coroane pentru construirea a trei dreadnoughturi noi. Numai acum a devenit liber un loc în stabilimentele tehnice ale marinei și astfel încă la începutul anului 1913 se va putea începe cu construirea unui nou dreadnought fără a se mai aștepta indemnizarea din partea camerilor. Un alt loc pentru construirea vaselor de război va fi liber în primăvara anului 1913. Afirmățiunea aceasta ziarul englez și-o motivează prin faptul că, contele Montecuccoli a primit dela delegațiuni permisiunea a întrebuiința creditul extraordinar de 312 milioane pentru flotă încă în anul 1914, deși la început era votat pentru anul 1916. De aici ar urma că contele Montecuccoli ar cere pe 1915 un nou credit extraordinar, la ce guvernele s'ar fi dat deja învoierea lor. Creditul acesta ar fi de 90 milioane și va fi întrebuiințat pentru înlocuirea vaselor tip „Monarch” cu nouă vase de război. Acesta ar fi numai începutul înlocuirii vaselor de război tip „Monarch” cu dreadnoughturi. Montecuccoli va cere aceste 90 milioane dela delegațiuni în 1913. Astfel construirea noilor vase va începe probabil încă în decursul acestui an, ori cel mai târziu, la începutul anului 1914.

Contele Berchtold la primul ministru austriac. Ni se anunță din Viena: Sâmbătă după amiazi ministrul de externe, contele Berchtold a făcut o vizită mai lungă primului ministru austriac, contele Stürggh. După vizită imediat a avut loc un consiliu de miniștri, în care, afară de agendele curente, s'a discutat și asupra afacerilor externe.

Alianța maghiaro-germană. În ziarul german „Salzburger Chronic” se publică în nr. 270 un foarte interesant articol de fond sub titlul „Ein Reichsvölkerrat”, scris de un Neamț din Ungaria. În acest articol care se ocupă cu alianța maghiaro-germană, ni se dă un admirabil portret mefistofelic alui Tisza Pișta, inițiatorul acestei alianțe. Cu o deosebită cunoștință de cauză se disecă politica de maghiarizare a Ungurilor, arătându-se ravagiile ce le-a făcut această politică între Nemții din Ungaria, cari

Bolnav, obosit, îl vedeai gâfâind pe stradă, la șosea, în Cișmigiu. — „Sezi frate, mai odihnește-te, nu vezi c'o să cazi de pe picioare?”... — „Nu se poate, — e ora plimbării; — uite programul, iată și ceasornicul”...

Cu mâinile ținându-se de pânțele, îl văd odată staționând în piața Teatrului și ridicând de zor când un picior, când altul... — „Ce, dragă, — îl întreb trecând — e ocupat? N'ai noroc!” — „Nu e ocupat, frate, — zice — dar n'a sosit încă ceasul... din program... Mai am un sfert...”

Ce s'a întâmplat?

Intr'o dimineață Mototolescu deschise ochii somnoros și repede cu mâna sub pernă, la ceasornic: șase ceasuri.

Se întoarse pe partea cealaltă murmurând, pe jumătate readormit: — Mai am un ceas... Avea el ceva, de nu era tocmai bine, — căci peste un ceas trezindu-se iar și uitându-se la ceasornic, cum văzu tot șase, buimac, nu-și adu-se aminte că-l mai consultase odată, și iar se mai învărti pe-o lature... Alt ceas, altă consultare: șase! — Mototolescu zâmbi vag zicându-și: Uite, domnule, de grijă ce am, am visat că m'am mai uitat odată la ceasornic... Și trage-i înainte. — A treia oară, — nu-i lucru curat. Ceasornicul arată tot: șase!

Nu era lucru curat, în adevăr: Mototolescu neglija, în seara precedentă, să-și întoarcă ceasornicul, — pe semne că asta uitase s'o pu-

au pierdut în 10 ani din urmă la vr'o 400 de mii de suflete, și ilustrând mai ales pericolul acestei maghiarizări în armată. La urmă se face propunerea pentru un „consiliu al popoarelor din imperiu”, care ar avea să se ocupe cu rezolvarea problemei naționalităților în monarhia noastră. Sperăm că acest remarcabil articol va ajunge la cunoștința cercurilor conducătoare din Austro-Ungaria.

O nouă eră politică.

Viena, 8 Decembrie.

Monarhia austro-ungară se află într'o grea criză politică, provocată prin conflictul cu Serbia, așa că pacea este amenințată în fiecare clipă. Lucrul acesta nu-l presimțese numai acei ce au un deosebit simț politic, a cărui agerime se potentează printr'un exercițiu continuu, ci chiar și masele populare au impresia că ne aflăm pe pragul unei nouă ere politice. Până acum n'au prea observat că partidele politice au știut să-și tragă consecințele din acest fapt. Ceeace s'a vorbit și s'a scris în timpul din urmă despre acest subiect sunt simple palavre. Declarații serioase despre un nou program politic austro-ungar nu s'au făcut până'n prezent, decât în mod sporadic.

Correspondentul D-voastre a avut ocazie să se întreție relativ la acest subiect cu un personaj politic, care face parte din puținii noștri factori politici, cari, în fața evenimentelor ce se precipită, nu și-au pierdut capul. În cele următoare vă dau câteva propoziții mai pregnante din convorbirea ce-am avut-o cu respectivul personaj: „În timpul din urmă, în fața chestiunii slavilor de sud, s'a discutat ideea unei apropieri între elementul maghiar și german. După părerea mea cei ce profesează o astfel de apropiere se află pe o cale greșită, deoarece evoluția situației politice în Austro-Ungaria nu va fi hotărâtă în viitor numai prin alianța maghiaro-germană. Acesta-i un simplu amănunt; să ne explicăm: închierea unei alianțe maghiaro-germane, care nesocotește, ignorează, ba chiar bruschează celelalte naționalități nemaghiare din Ungaria, poate avea urmări fatale pentru mo-

nă în program; — și astfel până se îmbracă, până plecă și ajunge să controleze ora la ceasornicul dela Palat, — cancelaria de dimineață era dusă dracului.

Ei, acum ce te faci? — N'avu să aștepte mult Mototolescu după deslegarea problemei. La trei după amiazi, când să se prezinte la slujbă, portarul îi aține calea.

— Ce e, domnule? Lasă-mă să trec...

Cerberul ridică din cap, închise ochii pe jumătate și lăsă să se audă dintre vârful limbii, dinți și cerul gurii, un sunet pentru care nu s'a inventat încă semne grafice, dar care s'ar putea scrie aproximativ așa:

— 'Ntî!...

— Ce e, domnule? strigă încă odată Mototolescu disperat.

La care insistență, portarul condescinse să-i dea explicație:

— Nu mai iești aici la noi... Te-a datără afară pen'c'ai lipsit, care va să zică fără cotizație dela sirviț...

Când l'am găsit iară la cafenea, — îl văd pe Mototolescu că-mi întinde ceva pe sub masă... Dau să văd ce e: era ceasornicul.

— Na-ți-l îndărăt, îmi zice, — acu nu mai am ce să fac cu el... Nu-mi mai trebuie...

— Uite, dacă vrei, — adăogă apoi, — iată și programul; e bun mă, e minunat, — îți spun eu... Numai — și oftă iar — să nu uiți să-ți întorci ceasornicul...

narhia noastră. Dacă Germanii s'ar uni cu Ungurii, oferindu-le acestora carte blan- che pentru politica lor de maghiarizare față de Români, Croați, Slovaci, etc., aceasta ar însemna completa jertfire a naționalităților respective nesătosului moloh maghiar. Naționalitățile nemaghiare ar fi în cazul acesta pierdute pentru dinastie și pentru politica noastră imperialistă, iar sub presiunea con- tinuă a maghiarizării chiar și elementele cele mai loiale ar fi cuprinse de tendințe centrifugale, separatiste. O politică într'adevăr pa- triotică și conservativă n'ar trebui să se mul- tămească c'o simplă înțelegere parțială, ma- ghiaro-germană, ci va căuta să realizeze o *impăcare generală a tuturor naționalităților* din monarhia austro-ungară. Pericolul Slavi- lor de sud — dacă putem întrebuința o ast- fel de expresie — nu va putea fi înlăturat prin regimul lui Cuvaj în Croația și prin dis-olvarea consiliilor municipale din Sebenico și Spalato. Dacă populația croată simpati- zează azi cu Sârbii, aceasta este o dovadă mai mult că în tratamentul aplicat acestui po- por s'au comis grave greșeli...

În ultimul timp ni se spune nouă, Austria- cilor, că parlamentul ungar este un parlament model, mai ales decât în parlamentul nostru s'a făcut din nou obstrucție cu ocazia des- baterii proiectelor de legi referitoare la cor- vezile în timp de război. Motivul este că parlamentul ungar a votat aceste legi în mod automat, pe nerăsuflăte. Oligarhia maghia- ră se teme așa de tare de reforma electorală, încât e gata să facă orice, chiar să distrugă mult lăudatul parlamentarism ungar, numai ca să poată prelungi, cât de cât, hegemonia maghiară. Va veni o vreme când ne vom mira de pretențiile ce le vor face Maghiarii, drept răsplată pentru votarea cu forța brachială a legilor militare și pentru votarea legilor ex- cepționale din sesiunea actuală a parlamen- tului. Unii bărbați politici cari cunosc foarte bine mentalitatea maghiară sunt de părere că cercurile maghiare speră să se folosească de aceste legi excepționale, cari trebuie apli- cate numai în caz de mobilizare, în timpul ale- gerilor parlamentare. Și pân'acum în Ungaria a domnit pe timpul alegerilor o adevărată stare de asediu, întrebându-se spre acest scop trupele armatei comune. Prin măsurile aceste agenții electorali ai naționalităților ne- maghiare au fost împiedecați să se miște, în- cât aceste au ieșit complet zdrobite din ale- geri. Acum însă cu ajutorul legilor excepțio- nale Ungurii vor proclama dreptul statar în acele cercuri electorale, în cari sunt mai slab reprezentați. În felul acesta noua eră poli- tică spre care mergem, ne prevestește un viitor plin de griji și de teroare.

Austriacus.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Scrisoare din Iași.

Ultimele mărturii de venerație pentru Caragiale — Un meeting de protestare împotriva suferințelor îndurate de Aromâni.

Iași, 8 Decembrie n.

Cu toții îl uitasem aproape în cavoul său din Berlin, când, într'o bună dimineață sosi, nechemat de nimeni, în gara București, pentru a ne aminti ultimele datorii, pe cari le avem față de țărâna sa, care i-a purtat mai bine de 60 de ani spiritul superior, ce a uimit și va uimi încă multe generații.

Surprinderea pe care a provocat-o în Iunie moartea sa a smuls prietenilor, cunoscuți sau necunoscuți, nesfârșite accente de regret. După cele câteva luni de penibilă uitare, funeraliile cari au avut loc în București, l'au pus iarăș în discuție. Dacă în Iunie accentele de regret a- veau un aer de amară tristețe, acum, în Noem- vrie, înmormântarea rămășițelor pământesti ale marelui Caragiale s'au făcut în mijlocul unei mari dispoziții. Zâmbind, am cetit cu toții știrea că trupul său a rătăcit câțeva vreme pe liniile nemtești și austriace; zâmbind, cu prilejul în- mormântării, s'au mai povestit snoave din via- ța mucalității autor al „Momentelor”; zâmbind s'au ascultat glumele ce se brodaș pe tema „originalității” morții sale...

Un glas revoltat a exclamat: impietate! — dar a fost înăbușit de hohotele de râs ale celor căzuți victime acestei dispoziții generale.

Oameni de seamă au rostit în catedrala Sf. Gheorghe discursuri măiestrite. Pronunțate în Iunie ar fi stârnit torente de lacrimi, acum însă cel mult dacă „Delavrancea a fost bine” — restul au fost supuși unei amănunțite critice.

N'a avut noroc Caragiale și pace. Dacă ar fi murit acum, și nu în Iunie — când cei cari ar fi trebuit să-l slăvească plecaseră în viligiatură — de sigur că ar fi fost cu mult mai regretat. Ce repede se așterne uitarea peste oameni și lucruri!

Dacă ar fi existat numai Caragiale-omul, mult n'ar mai trece până nu s'ar mai auzi nici o vorbă despre dânsul. În pulberea pe care o așterne uitarea peste om va licări însă întotdeauna dia- mantul operei sale cristalice.

Tot are Caragiale un dram de noroc...

Un frumos gest a făcut proprietarul istoriceii săli din Iași „Pastia”, denumindu-o pe viitor „Ion Luca Caragiale”.

Trecând cu vederea latura practică a aces- tui gest, îi menționăm numai partea trandafirică.

Miercuri a avut loc la teatrul național de aci un uriaș meeting împotriva atrocităților gre- cești, ale căror nevinovate victime sunt frații noștri din tragica Macedonie.

„Liga Culturală”, Universitatea și „Centrul studentesc” au colaborat pentru ca reușita aces- tui meeting să fie deplină.

Prezidat de chiar rectorul universității, meetingul s'a desfășurat în mijlocul unui însu- fletitor entuziasm. Și aci e o parte necontestat bună, care trebuie relevată: meetingurile provocate de chestiunea română macedonea-

nă au și binefăcătorul rol de a mai alunga apa- tia și trezi energia noastră națională. Pentru a- ceastă sănătoasă influență face să fie trecut cu vederea convenționalismul cam evident al aces- tor meetinguri.

Au vorbit pe rând dnii: Virgil Arion, prof. universitar și președinte al Ligei Culturale, prof. I. Găvănescul, prof. dr. L. Cosmovici, prof. I. Petrovițiu, prof. dr. Hurmuzescu, Eugen Melik, student Teodor A. Naum și prof. A. C. Cuza. Au plăcut în deosebi accentele răsboinice ale d-lor dr. Cosmovici și I. Petrovițiu, și încheierea solid documentată a dlui prof. A. C. Cuza. În deosebi, singur dsa a atras atențiunea cercurilor conducătoare că, pentru prietenia Austriei nu trebuie nici un moment sacrificate interesele de viață ale Românilor din Ungaria. Ridicându- se apoi împotriva încălcării teritoriului bulgar, arată însă absoluta trebuință ca granița dobro- geană să fie numai modificată, încât să fie ex- clus odată pentru totdeauna pericolul unor pre- tențiuni ale bulgarilor.

În acest sens și cu o energică solicitare ca guvernul nostru să iee măsuri hotărâte împo- triva antartilor greci, a fost redactată și moțiune.

După meeting a urmat obișnuita manifesta- ție pașnică pe străzi. St. P.

Cronică brăileană.

Situația comerțului Brăilean. — Aviațiune. — Știri artistice.

Brăila, 23 Noembrie v. 1912.

Cu cât timpul înaintează și războiul continuă în Balcani mișcarea comercială dă îndărăt, su- ferind pe zi ce trece noi scăderi atât la bursa de cereale, cât și la celelalte mărfuri.

În aceeaș categorie intră și șlepurile, cari a- stăzi se găseșe ca și mai înainte (fără a ne mai gândi bine, ba din contra din ce în ce mai rău). Cauzele sunt foarte explicabile: Bulgaria din moment ce a oprit exportul, face ca șlepurile ce erau în apele bulgărești să se întoarcă deșarte aci. Mari proprietari plătesc echipagiul și alte speze, preferând mai bine să nu le închirieze decât să le dea pe prețuri de nimic, așteptând ca toată lumea înbunătățirea zilelor de astăzi. Mici proprietari se văd constrânși a închiria șlepurile lor pe prețuri derizorii, timpul fiind înaintat pentru a-și putea scoate cel puțin chel- tuielile. Datorită acestor considerende astăzi na- vlul a scăzut cu mult față de ce era săptămâna trecută, căci dacă luăm ca bază corabia, unde atunci se plătia 2.50 tona, acum se plătește numai lei 2 cu mare greutate. Numărul șlepurii- lor crește pe zi ce trece, trăgând la iernat, sau ancorate ici colo câte unele.

În port se găsește 10 vapoare, dintre cari numai câteva încărcă, altele așteaptă vre-o o- cazie favorabilă, altele pleacă deșarte, pe că- tă vreme altădată numai încăpeau să tragă la dană pentru a încărcă. În general navlurile nu mai au nici o bază, agenți de vapoare caută să navloască vapoarele după cum se pot împă- ca, scopul fiind a încărcă cât mai curând, ca a- poi să se întoarcă și să mai facă un nou voiaj până nu le va apuca înghețul. — Se contrac- tează cu următoarele prețuri: voiaj Anvers Rot- terdam nominale 10/6 pentru Anglia (Glasgow) 10. — schilings pr. Mediterana 16—16, 50 franci cari în raport cu cele de acum câteva zile sunt scăzute.

Din cauză că pe de-o parte exportul e forte restrâns, știrile din America aducând zilnice

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul:

Knapp Sándor.

[Ka 420-56]

scăderi, iar pe de altă parte piețele străine sunt pline de mărfuri, fac ofertele din România și Rusia să fie nule; de aci lichidarea contractelor pentru grâu pentru lipsă de cumpărători, și înmagazinarea cerealelor în așteptarea zilei de mâne, care din nenorocire va fi tot atât de amară ca aceasta de astăzi.

Micii comercianți, cari dădeau cea mai frumoasă viață comerțului, astăzi din cauza lipsei materiale se văd nevoiți a reduce afacerile, încărcând numai un șlep, două, când altădată ar fi putut încărca 6—7. Altădată se bucurau de credite pe piață, putând dubla și tripla afacerile (de cum sunt astăzi) cu concursul larg al instituțiilor de credite, cari actualmente nu mai avansează cu ușurința de altădată, ci pretind în schimb gajuri solide, și... afacerile rămân paralizate ca să nu zicem nule.

Situația financiară fiind foarte critică, putem afirma, că dacă va mai dăinui astfel încă multă vreme vom avea de înregistrat cele mai mari dezastru, cari vor zgudu din temelii întregul nostru comert.

Săptămâna trecută au venit în sbor dela București 3 aviatori dela „Liga aeriană română” anume Lt. Capșa (Bleriot) Fotescu și Poly Vacas (Farmann). Primul care a sosit a fost Lt. Capșa. Lumea când l'a zărit deasupra orașului (aceasta fiind o surpriză) au bănuț că e un aeroplan rusesc... în consecință s'a telefonat la Galați (direcția către care apucase) de a lua toate măsurile pentru a-l opri... Mare le a fost însă mirarea când au văzut cu cine au a face... Îndrășnețul aviator a aterizat în curtea regimentului de călărași din localitate, în entuziasmul ofițerilor.

A doua zi o lume imensă a asistat la interesantele sboruri ale acestor aviatori la Hipodrom. Multă lume curgioasă și-a încercat norocul, sburând în văzduh... Și... zile dearândul încă, au mai sburat deasupra orașului nostru, minunând o lume întreagă. Lt. Capșa pe un monoplan Bleriot s'a urcat până la 1000 de metri, stărnind senzație, cu virajurile sale excelent de îndrășnețe. A fost viu aplaudat și felicitat, dar nici Poly Vacas pe un biplan Farmann nu s'a lăsat mai pe jos. Gălățenii au avut și ei ocazia să-l vadă sburând deasupra capului. Capșa s'a reîntors în sbor la București, Vacas a mai rămas. Nu că din aceasta vreau să deduc ceva, dar în cece privește monoplanul (Blériot) s'a dovedit a fi superior și mai de folos armatei în caz de război. Ne putem mândri de progresele realizate de harnicii noștri aviatori, cari ne-au promis a reveni în special la vară, cât mai des.

Li așteptăm cu drag și nerăbdare.

Brăilenii au dat pe lângă concursul moral și acel material din cheta întreprinsă, rezultând lei 1500.— pentru „Liga Aeriană”.

Celebru Nik Winter (rivalul lui Sherlock Holmes) a dat trei reprezentații în orașul nostru la Teatrul Regal, în fața unei săli arhipline. Prea cunoscut dela reprezentațiile de cinematograf, cu cari ocazii a procurat seri plăcute de distracții brăilenilor, a stărnit curiozitatea publicului nostru de a-l vedea în „carne și oase” și l'au văzut, l'au aplaudat, fiindcă merita. E unul din puțini artiști talentați, cari știu să intrupeză cu o artă adâncă tipul „detectivului”. Numele lui (al artistului) și... îi păstrează o frumoasă amintire.

Cinematograful „Marconi” a reprezentat filmul „Misterele inimelor” a reputei case Nordisk Copenhaga și care a atras foarte lume multă. De altfel cinema Marconi nu numai că reprezintă cele mai frumoase filme, dar eleganța sale teatrului „Pasalaqua” e încă un pas înainte față de celelalte cinematografe, — datorită celor considerende e vizitat întotdeauna de un public numărös.

Ion Borvizeanu.

N. Iorga.

Politica externă a statelor agricole.

— Idei dintr'o conferință. —

Statele în general își conduc politica lor externă nu după cele ce cred socialiștii internaționali: stomașul, condițiile economice am zice mai bine, ci după cele ce le dictează lor inima. Ideile luptătoare și ideile biruitoare. — în ele am putea cuprinde această politică.

Politica externă a deosebitelor țări e stăpânită de anumite idei. Bulgarii și ceilalți aliați ai lor au jertfit o întreagă generație de tineri și bătrini, de învățați și de mai puțin cunoscători de carte pentru ca în drumul spre un ideal să facă un pas mai departe, un pas mare. Nu pe chestie economică a pornit acest război. Ar fi greșit ca-lea care ar crede astfel. Și noi în drum spre o cauză lășă ne vom duce să vărsăm sânge cald pe brațele unor țări ce nu sunt ale noastre.

Dar nevoile de ordin economic condiționează adesea o idee, o politică externă a unui stat. Căci o idee trecând printr'un popor capătă o anumită înfățișare, o notă particulară, după felul poporului prin care a trecut, popor care e astfel cum îl face ocupațiile lui.

Din această pricină și politica externă a deosebitelor state ni se prezintă în forme particulare.

Sunt state la cari ea nu atâră întru nimic de ocupațiile lor obișnuite. Astfel avem așa numita politică imperialistă. De când a fost un imperiu roman în Apus și Răsărit a rămas în sufletul Europeanilor stafia acestui imperiu, stafia care a urmărit și urmărește din urmă pe mulți. Pentru gândul acesta al imperiului s'au jertfit, s'au chinut veacuri întregi popoare, numai și numai ca să se ajungă din nou la statornicirea acestui imperiu.

Rusia urmărește și în Europa și în Asia două tendințe imperialiste: China și Constantinopolul. Dar această tendință o vedem și la popoare mai mici, cum ar fi ungurii cari au manifestat-o cu veacuri în urmă.

Austria chiar nu urmărește în politica ei — după cum vrea să pară — o bună gospodărie. Și atunci nu e o nebulie să mergem pe drumul început de vecinii noștri?

Al doilea fel de politică externă ar fi acela în legătură cu condițiile economice a țărilor.

Având un surplus de producție, care nu se poate desface în țara respectivă, se caută câștigarea de noi debuseuri de desfacere; sunt țări cari nu mai pot trăi în granițele lor, cari simt nevoia unei revărsări aiurea, și în aceste împrejurări ele trebuie să aibă pretenții de noi cuceriri.

De tot în urmă, două surori de-ale noastre au încercat acest lucru, cea dintâi Franța în Maroc, în urmă Italia în Tripolis. Au fost deci două tentative de expansiune economică, tentative ce nu se puteau admite din punctul de vedere al dreptății istorice, din punctul de vedere al drepturilor la viață a aceluia popor căruia li datorăm atâta: Arabii.

Noi nu suntem o țară cu surplusuri de producție. Ba din contră se exportează de multe ori și din cecece ne-ar trebui nouă. Neînd în această stare, am putea fi îndreptățiți să facem o asemenea politică de expansiune hrăpăreță, încălcătoare de drepturi?

Statele cari trăiesc din agricultură au altă politică, căci agricultorul se deosebește de negustor. Popoarele cari au făcut pistorie fac și acum și vor mai face. Și că noi am făcut aproape exclusiv agricultură o probează existența acestui fel de ocupație în aceste locuri încă din vremea Tracilor, și mai târziu a Romanilor. Că este așa ne mai probează și faptul că toate cuvintele de numire a cerealelor e pur roman. Dar se va zice: cu numirile uneltelor cum stăm? În adevăr aci avem nume schimbate, dar asta nu însemnează că ele n'au existat și mai înainte, dar cu alte nume.

Din agricultură se desface o fire anumită pentru neamul nostru. Un popor agricol își are fixate granițele lui, după cum și agricultorul își are fixate hotarele pământului lui, aceleași întotdeauna, chiar atunci când e vorba de idealul lui. Poporul acesta respectă hotarele altuia.

Răzăsul din Moldova caută să-și urmărească drepturile lui până la cea mai mică părticică. Tot astfel și poporul agricol își apără pământul până la cea din urmă fărîmă a lui. Politica lui externă nu-l va duce aiurea, ca să calce drepturile altui popor.

Sufletul negustorului e nestatornic și lacom. Agricultorul e mărginit și statornic în toate. Politica lui externă e sigură și statornică.

Negustorul face calcule cari nu înșeală. Agricultorul are de așteptat ceva mai mult decât munca

și înțelepciunea lui, el are oportunismul cel cuminte și bun, în chibzuiala lucrurilor lui. Politica noastră externă se mărginează odată în întrebuintarea cuminte a acestui oportunism. Și astfel am trăit noi cei mici, împotriva tuturor celor tari.

Dacă o țară are — după cum avem noi — o subfire pătură de intelectuali importanți, atunci ea face o altă politică, aceea de aventurieri. La ea nu găsești cultul veșnic al aceluia ideal. Idealurile la ea se schimbă după nevoie.

Ce trebuie dar de făcut? Să se ridice elementul național singur de valoare la rostul acela de unde o politică înțeleaptă ne-ar putea conduce sigur către idealul nostru al tuturor.

I. Ursu.

Politica bisericii în trecut.

— Idei dintr'o conferință. —

Tocmai când se plămădea nașterea poporului român, tocmai atunci se impunea ca mai puternică credința cea nouă a creștinismului, născută și ea în cele mai grele condiții. Credința creștină a înțărît acest popor încă în fașă, dându-i o putere morală în înfruntarea primejdiiilor.

Fără organizație socială solidă, lăsat în voia soartei, a trebuit să se apere contra neamurilor cutropitoare. Religia a făcut ca acest popor să stăpânească întregul teritoriu destinat lui Traian. Cea mai grea luptă a dat-o contra semilunei, căreia i se supuseseră multe neamuri din jurul nostru. Ungaria chiar a fost 150 de ani pașalac turcesc. La noi nu s'a ridicat măcar o geamie, și n'a fost nici o așezare turcească mai serioasă.

Aceasta din pricina luptei care s'a dus de fiii acestui neam. Preoții au fost pururea în fruntea lui; ei sfătuiu pe domnitori.

Mai târziu biserica a pus bazele culturii noastre.

Limba slavonă era limba de stat. S'au făcut atunci prin mănăstiri traduceri, s'au tipărit cărți, și s'a alcătuit astfel limba noastră literară.

Biserica a fost aceea care a făcut unitatea noastră spirituală, cărțile noastre bisericești trecând în Ardeal și cele de acolo la noi.

În Ardeal au trecut mulți la catolicism, în urma propagandei întreprinse de catolici. Frunțașii au părăsit rindurile Românilor, cari au slăbit într'atât încât în veacul XVI erau socotiți ca toleranți. Cei rămași credincioși au făcut jertfe mari, păstrându-și religia strămoșească, ceea ce însemna pentru ei sabie. Dar n'au părăsit-o, contra tuturor amenințărilor și persecuțiilor.

Domnii români au zidit dincolo de munți biserică și mănăstiri; Mihai-Viteazu a pus odată cu bazele unității noastre politice pentru moment și pe acelea ale bisericii ardelenice, biserică ce depindea de cea din Tară. — care legătură durează până în secolul XVIII.

Românii din Ardeal fiind persecutați de calvini, au primit unirea cu biserica din Roma, cu singura condiție de a recunoaște puterea Papei, ceea nu modifica atunci pentru ei nimic în credința lor. Contra acestei fracțiuni și-au îndreptat privirile dușmanii neamului nostru de tot în urmă.

Prin legătura cu Roma s'a dat însă posibilitatea unei temeinice învățături și posibilitatea cunoașterii originii poporului nostru, din cercetarea cronicilor uitate de veacuri.

Din această cunoștere s'au format și în Ardeal și în Tară curente cari să ridice conștiința noastră națională. N'a fost asemenea mișcare în care să nu fi luat parte și preoțimea. La 1848 arhieriei au fost în fruntea mișcării.

S'au pus astfel bazele României, care are suprema datorie de a strînge la un loc surorile cari astăzi sunt în case străine.

În urmă s'a produs o stare de anarhie, de când și puterea organelor bisericești a scăzut. De aci lipsa de ideal, care e mai vădită în împrejurările actuale, lipsă care nu s'ar putea admite decât atunci când am fi ajuns la limanul misiunii noastre ca neam.

Biserica mai mult decât școala are menirea făr-mării acestui ideal al contopirii tuturor Românilor, de realizarea căruia însăși viața noastră ca stat atâră liber.

Titu Șarban.

Centenarul nașterii lui Gr. Alexandrescu.

O conferință a dlui V. Stolca, președintele societății „Petru Maior”.

Budapesta.

„Trăim în anii comemorărilor. S'a sărbătorit acum vre-o câțiva ani amintirea lui Eminescu, s'a sărbătorit Creangă, s'a sărbătorit jubileul dlui Titu Maiorescu, s'a sărbătorit anul acesta Caragiale, și totdeauna a fost avânt, totdeauna a fost entuziasm și clipe de înduioșare, totdeauna s'au întors suferințele spre o anumită pagină luminoasă din trecutul nostru cultural. Toate acestea s'au petrecut însă în regat. În București s'au aranjat sezători literare, s'a citit din scrierile acestor meșteri ai graiului românesc. Nu cred să fi fost nici un ziar în regatul românesc, fie cât de prizărit, care să nu-și fi adus aminte de acești adevărați „dătorii de legi și dații” ai mișcărilor noastre. Căci nu trebuie să uităm, era vorba de scriitori, era vorba de elementul care formează conștiința unui neam, era vorba de forțele, cari pătrund în sufletul masselor, și scot de acolo adevărul ca un mărgăritar din fundul oceanului, și-l ridică în plină lumină, ca toți să-l vadă, și să-și dea seamă, încotro trebuie îndrumat viitorul. Frații noștri din regat au știut cinsti după cuviință pe acești mari mântuitori ai condeiului. Ne întrebăm însă pe nevrute, ce-am făcut noi ardelenii față de manifestațiile de dragoste pentru scriitorii noștri ale fraților din regat? Aproape nimic.

Pe semne, pentru noi a fost de mai mare însemnătate accidentalul cutărui polițist din Honolula sau pâruiala ce i-au administrat sufragetele engleze ministrului Asquit, decât faptul, că în 1909 se împlinise 20 de ani dela moartea lui Eminescu, Creangă și a Veronichii Mică, pe noi ne lasă totdeauna rece 24 Ianuarie, ziua când Românii din două țări surori au uitat pizma și zavistia dintre dânșii, și și-au întins mâna, ca din două principate slăbănogate să clădească o singură țară, singură și conștie de viitorul său. Doar acel 3 Mai e mai luat în seamă, și acesta poate și mai mult din obișnuință, decât din o pornire caldă firească, izvorită din adâncul sufletului și a cului nostru.

Lucru vădit, că pe calea aceasta cu greu vom putea ajunge acolo unde țintim; la o unitate de conștie și conștiință românească, la o conștiință, ale cărei temelii sunt înțelegerea și pătrunderea trecutului și culturii noastre, pătrunderea situației și a nevoilor noastre de azi. Căci unitatea culturală și sufletească nu este și nu poate fi o himeră. Ori cât am căuta, n'am găsi nicăieri acea unitate de mentalitate, acea unitate de grai, care-i caracteristică neamului nostru risipit prin atâtea țări și sub atâtea stăpâniri. În vreme ce Sasul din Bistrița și cel din Sibiu e silit să vorbească limba literară, sau chiar românește, în vreme ce Sicilienii vorbesc altă limbă decât pe cea unitară din Roma sau Milano, iar Sardinia cu totul alta decât amândouă, Românul din Bihor se înțelege tot așa de bine cu cel din Serbia, și cu cel din Bender și de pe stepele Basarabiei ca și cu cel din Cernăuți ori București sau de pe Țara Oltului. În literatura românească e icoana clară a acestei situații și a acestei unități chiar și pentru cel mai primitiv observator. Și aici — după părerea mea — ne stă școala noastră, și îndrumarea celor viitoare. Alături de muntenii Alexandrescu, Eliade Rădulescu și Carlova stau moldovenii Alecsandri, Eminescu și Creangă, stau basarabenii Stamat și Hașdeu, stau ardelenii Coșbuc și Slavici și Goga și Iosif, și stă specific bănățeanul Victor Vlad Delamarina, împreună cu acela, care ne-a dat cele mai frumoase pagini din viața meseriașilor noștri și al cărui nume era: Ioan Popovici-Bănățeanul.

Aceeaș icoană o avem în alte ramuri ale vieții culturale. În noi căutând să ne pătrundem de însemnătatea și de frământările celor mari nu facem altceva, decât ne întărim pe noi înșine, căci duh din duhul lor, lumină din lumina lor e fiecare gând care va fi rodul acestei nizuințe...

În regat — după cum am amintit — acest „excelsior” lăuntric, înspre cunoașterea noastră, a fost ascultat; scriitorii au fost cinstiți după toată cuviința. De data asta însă frații noștri de dincolo sunt răpiți de frământările balcanice. În noi, cești câțiva băcți dela societatea „Petru Maior”, cari credem în puterea și biruința muncii ce avem deosebita mulțumire de a fi cei dintâi cari ne aducem aminte, că în anul acesta se împlinesc 100 de ani dela nașterea aceluia, care a adus pădurile, și fiarele lor și a adus lighioanele satelor, și biciu de

văpaie a luat în mână, ea să usture și să arză ce-i putred în corpul neamului, și tulnic de aur a dus la gura-i de proroc, ca să îndemne, și să vestească biruința unor vremuri mai bune pentru neamul său și care se iscălea așa de democratic: Grigorie Alexandrescu.

Doresc, ca de data aceasta să scot din noapte pe vre-o câteva clipe pe acest ciclop al gândirii și al sufletului românesc, ca împreună să ne aducem aminte de dânsul, și Lui, care s'a jertfit o viață întreagă să-i jertfim și noi câteva clipe din răgazul nostru...

Viața și opera lui Gr. Alexandrescu este cunoscută din temeinicele studii ale dlor G. Bogdan-Duică, Em. Gârleanu și E. Lovinescu. În cele următoare mă voiu nizuca ca să scot la iveală masivitatea și vulcanismul caracterului lui, însușirile acestea ale puternicei generații dela 1840, care n'a cunoscut piedeci când era vorba de binele neamului.

Născut în Târgoviște, era din acelaș oraș ca Eliade Rădulescu și V. Carlova, era din orașul, unde grăiau nu numai exemplele acestor doi corifei ai literelor române, ci grăiau cărările și pietrele și ruinele, pe unde odinioară își plimba ochii săi de vultur Mihai Vodă-Viteazul. Și cred că nu greșesc dacă afirm, cu hotărâre, că întâiele îndemnuri poetice dela aceste exemple, și dela aceste ruine i-au venit.

Căci trecutul de mărire totdeauna ne pătrunde și în fața curților domnești dărimate nimeni nu poate sta rece, dacă are într'insul inimă simțitoare. În Gr. Alexandrescu avea inima aceasta.

În Târgoviște e oraș mititel. Centrul vieții intelectuale se strămutase de mult în București, acolo era teatru — ce e drept primitiv — acolo erau scriitorii, acolo era revista „Curierul” a lui Eliade — și mai mult decât atât, acolo era școala cea mai înaltă românească de pe atunci a avrigeanului Gheorghe Lazar, iar mai târziu pribeagul dar vrednicul francez: Vaillant, ai cărui elevi au fost mai tot bărbații noștri de valoare de pe atunci. Toate acestea se aflau la București, și încă multe altele pe față și ascunse...

Viața lui Alexandrescu din București e un adevărat mosaic. El intră în casa principelui Ghica, unde face cunoștință cu Iancu Văcărescu, care într-o zi îi zice în față: „Băiete, tu ai să te faci un poet mare”, și care mai târziu în 1837 îi adresează următoarele versuri sfătuitoare:

„Ce ești încă din pruncie pe deplin am prevăzut,
Ca Orfeului și ție ceriul darul ti-a ncrezut
Suflet dând la dobitoace, omenirei dai povești
Nu lăsa dar niciodată lenea a te rugini
Și acel ce ești cunoaște, ca să te faci ce poți fi”.

În curind însă din mai multe motive — Alexandrescu se incurcă la ceartă cu Eliade, care recunoscuse la început talentul tânărului Alexandrescu și îl primise în casa lui. Cearta aceasta urmă apoi cu cea mai mare înverșunare până la moartea lui Rădulescu.

Alexandrescu luă parte în toate mișcărilor din epoca în care trăia, chiar și la complotul urzit împotriva domnitorului filorus Alex. Ghica. În 1837 e ofițer, iar în 1840 este făcut prizonier la Gorgani. Scăpat din închisoare i se propune să fie ministru, ceea ce însă el nu primi.

În anul 1860 este atins de groaznică boală, care peste 25 de ani (1885) îi cauzează moartea. Uitată de toți, abia câțiva prieteni îl petrecură la groapă. Contemporanii l'au uitat, iar noi azi îl desgroapăm, și ne mirăm tot mai mult, cum s'a putut închide cu zăvoarele uitării atâtea gândire, atâtea energie, și atâtea dragoste de neam. Căci aruncând o privire asupra operei lui, aceste trei îi sunt însușirile de căpetenie, acestea trei sunt cari l'au făcut să izbutească în poezia energică meditativă, și să dea greș în poezia erotică.

S'a spus, că sentimentele lui Alexandrescu sunt împrumutate din Lamartine, și contemporanii săi. Am citit anume pe Lamartine și pe contemporanii francezi, și am ajuns la concluzia, că nu numai că nu a împrumutat, dar stă departe de pretensele sale modele. Fără îndoială, ici colo se arată urmă de însufletire lamartiniană, dar urmele acestea le aflăm la toți contemporanii marelui romantic — atât la nemți, cât și la italieni și englezi. Energia de multeori salbăteacă și totdeauna viguroasă a lui Alexandrescu, n'a putut-o avea meditativul și sentimentalul Lamartine. Și apoi să avem în vedere încă un lucru. Idei se pot împrumuta, sentimente însă niciodată. Sentimentele împrumutate sunt

totdeauna reci, fără putere de convingere și fără nici un avânt. La Alexandrescu însă tocmai profunditatea și tăria sentimentului ne uimește. Ideile lui sunt ideile vremii, pe cari el ca un seismograf nespuse de fin le-a putut înregistra cu mai multă plasticitate, sentimentele sunt ale lui proprii, desvoltate în umbra istoriei noastre, la zidurile Târgoviștei, la Cozia, la Tismana, acolo unde lumea ne-insufletită povestea despre însufletirea străveche. Când își ia rămas bun dela Târgoviște, trecutul îi răsare mai întâi în minte:

„Culcat p'aste ruine, sub care adâncită
E gloria străbună și umbra de eroi,
În liniște, tăcere, văz lumea adormită
Ce uită 'n timpul nopții, năcături și nevoi.

Dar cine se aude, și ce este ăst sunet?
Ce oameni, sau ce armii și ce repede pas?
Pământul îl clătește rășboinicescul tunet....

(Adio la Târgoviște.)

Slava strămoșească, zgomotul taberelor, ura împotriva tiranilor sunt întâiele imagini, și ori cât cearcă mai departe Alexandrescu să ne arate înduioșarea lui, nu mai izbutește: în el e mai puternică conștiința națională, decât înduioșarea lui de o clipă. Ura împotriva acestor tirani, cari în cazul de față nu pot fi decât funcționarii ruși, și ura împotriva săcăturilor naționale i-au inspirat nu numai cele mai frumoase ode și satire, ci și cele mai frumoase fabule.

Întâiul său biograf Ion Ghica ne spune, că pentru fabula „Lebeda și puii corbului” a fost închis în temnița dela Gosgani. Dl Lovinescu crede că aceasta n'a putut fi pricina închiderii lui Alexandrescu. După dânsul cauza ar fi „Anul 1840” care apăruse în revista „Dacia literară” din Iunie 1840. Nu-mi vine să cred, că una sau alta din aceste poezii ar fi fost cauza întemnițării lui Alexandrescu căci „Lebeda și puii corbului” e prea inofensivă iar „Anul 1840” nu face altceva, decât cristalizează ideile, cari atunci oarecum pluteau prin atmosferă în întreaga Europa, în Rusia întocmai ca și în Muntenia. Eu cred, că Alexandrescu a fost închis pentru întreaga sa activitate antirusă de până la 1840. Căci spiritul acestor două poezii, stăpânește și în celelalte poezii ale sale. Deci „Anul 1840” n'a putut fi decât ultimul picur, care a făcut apoi, ca apa să dea afară din pahar și consulul Rükmann să-l trimită la răcoare.

În călătoria sa prin munții munteni ajunge la Cozia unde țășnește din sufletul lui cele mai frumoase versuri ce s'au scris în românește:

„Ale turnurilor umbre, peste unde stau culcate
Cătră țărnul dimpotrivă se întind, se prelungesc
Și-ale valurilor mândre generații spunegate
Zidul vechiu al mănăstirii în cadență îl izbesc”...

Este miezul nopții. El vede cum un mormânt se deschide și se ridică din el o fantomă albă care face semn cu mâna, la ceea ce se începe o mișcare în întreaga vale, se adun oștiri, al căror glas trece până în Transilvania, care îl aude, iar ungerii se înarmează de rășboi.

„Oltule care-ai fost martor vitejiilor trecute,
Și puternici legioane p'a ta margine-ai privit.
Virtuți mari, fapte cumplite, îți sunt ție cunoscute
Cine poate ca să fie omul care te-a 'ngrozit?”

Este el cum îl arată sabia lui și armura,
Cavaler de ai credinței sau al Tibrului stăpân,
Traian gloria Romei, ce se luptă cu natura
Uriaș e al Daciei, ori e Mircea cel Bătrîn?

Mircea! îmi răspunde dealul; Mircea! Oltul
repetează;

Acest sunet, acest nume valurile îl primesc
Unul altuia îi spune, Dunărea se înștiințează,
Ș'ale ei spumate unde cătră mare îl pornesc”....
(„Umbru lui Mircea la Cozia”).

Iată întreaga figură a lui Mircea cel Bătrîn, a aceluia, care a înfrînt în praf puterea lui Baiazid Fulgerul...

La Tismana i se năzare întreaga frământare a vremii lui Alex. Basarab cu Carol Robert al ungerilor. „Cu trufie riga unger cătră țară 'nainteză”, pământul geme de grozava oștire imbrăcată în fier, iar Ioan Basarab îngrozit de puterea aceasta i se închină lui Carol Robert. Dar Românii nu primesc condițiunile rușinoase de pace, ci închid drumul oștirii ungurești și o atacă. Regele schimbându-și

haina, soapă de moarte, dar floarea oștirii ungurești cade în luptă.

„Niciodată astă lună ce înoată în tărie,
Ca fanal purtat de valuri pe a mărilor câmpie
Mai mult număr de cadavre de atunci n'a luminat
Niciodată mândru vultur ce 'n văzduh se cum-
pănește
Acel domn al atmosferei, ce un veac întreg
trăiește
De o prad' - așa bogată încă nu s'a 'ndestulat....
(Răsăritul luni la Tismana).

Este de amintit, că poezia aceasta a avut influență asupra Satirei III a lui Eminescu.

Astfel știa slăvi trecutul Alexandrescu.

Am scos la iveală nota națională a poeziei lui Alexandrescu, fiindcă aceasta a fost mai puternică, și fiindcă aceasta trebuie să fie însușirea de competență a unei culturi naționale.

Observator ager, a biciuit prezentul, dar român adevărat a slăvit trecutul. Nu este însă un decepționat, ci pururi plin de avânt, iluzionist, pururi plin de încredere în viitorul și forța de viață a neamului său.

Așa a fost Alexandrescu.

S'ar putea ivi întrebarea: întru cât ne interesează pe noi, cei de peste Carpați activitatea uriașă a lui Alexandrescu, dezvoltată într-o țară cu altă viață, cu alte moravuri și cu alte obiceiuri decât ale noastre, și îndeosebi atunci, când acest mare Alexandrescu n'a trecut nici măcar o singură dată granița pentruca să ne cunoască și să ne vadă pe noi. Și e naturală întrebarea aceasta. — Trăind aici, și copleșiți pururi de străini, am simțit întotdeauna mai mult amarul de care ne învredniceau ei, decât dragostea fraților de mai departe. Privind numai în curtea noastră s'a dezvoltat prea puternic la noi provincialismul decât să poată dispărea așa ușor, sub influența vorbelor.

— Ziua de 24 Ianuarie e cea mai frumoasă zi a neamului românesc, căci e ziua, când cele două principate surori, pătrunse de fiorul sfânt al dragostei de neam, își uită de dușmănia lor locală și se înfăptuiește unirea, când din Muntenia și Moldova a ieșit încrezătoare în viitorul său România lui Alexandru Ion Cuza-Vodă.

Dar unirea aceasta era rolul generației de atunci, care deși răslețită pe la toate universitățile Europei, era totuși contopită întru idealul acesta.

Datoria noastră, a generației tinere de azi e să spargem odată zidurile provincialismului, să ne pătrundem cu toții de misiunea noastră, și să muncim fără preget întru înfrățirea lor. Nu-i vorbă de dărîmarea granițelor politice. Trebuie însă să ne dăm samă, că granițele politice nicio dată nu vor putea sta în calea înfrățirii sufletelor, și că în fața unui ideal național, dispăre ori ce putere ar tinde spre nimicirea acestui ideal. — Atunci, când suferințele Românilor din Orhei și de pe malul Nistrului vor afla răsunet la Becicherec și în Maramurăș, iar ale Bihorului acelaș răsunet în Strojineț și la Hotin și pe valea Timocului, atunci putem fi siguri că datoria ni-e împlinită, și că a sosit acea zi mare și sfântă de 24 Ianuarie *cultural*, a cărei imagine luminoasă, o purtăm de-a pururi în inimile noastre...

Datoria noastră este să luptăm întru înfrățirea acestui ideal, căci un ideal fie cât de irealizabil, un vis fie cât de imposibil, *dacă lupți pentru dânsul trebuie să se înfăptuiască odată.*

„Poate atunci, când va sosi ziua aceasta mare una dintre cele mai mari pe cari le-a avut neamul nostru, poate atunci nu vom mai fi nici noi aici, dar când vom vedea clădirea ridicată, ne vom putea zice și acolo în morminte cu conștiința împăcată: Și noi am dus un fir de nisip la clădirea aceasta”.

Di V. Stoica, președintele societății „Petru Maior” a ținut conferința aceasta în fața publicului adunat cu ocaziunea comemorării lui Alexandrescu. Am crezut de bine să reproduc aproape în întregi-

me această conferință frumoasă, deoarece aceasta este totodată și o expunere cât se poate de plastică, nu numai a evenimentelor legate de numele lui Alexandrescu, ci mai cu seamă a ideilor acelui element, care formează studențimea română conștientă și organizată din capitala Ungariei... Lupta vehementă purtată cu atâta dibăcie și nesucces de dușmanii poporului românesc împotriva noastră nu numai că nu a fost în stare să ne deprime sufletește, ci din contră ea este baza trezirii conștiinței naționale chiar la elementele, pe cari le socotim pierdute pentru totdeauna! Câștigând pe de-o parte forțe proaspete și însuflețite, iar pe de alta întărindu-ne noi în conștiința puterii de viață a neamului nostru, credem că luptăm și pentru noi, și pentru generațiile viitoare, când continuând frumoasa operă a înaintașilor noștri, tindem ca să o perfecționăm și să mărim sortii de izbândă ai celor cari vor urma după noi prin focul sfânt al însuflețirii noastre naționale.

Este un simptom foarte îmbucurător faptul, că societatea „Petru Maior” e sprijinită întru toate de membrii ei activi, poate în grad mai mare ca ori când altă dată. Aceasta reiese și din hotărîrea membrilor societății de a reînființa corul și orchestra, și apoi și din numărul mare al celor ce participă la ședințele ordinare și publice ale societății. Sperăm, că continuarea operii, care stagnase de un timp încoace va însemna începutul unei noi epoci în activitatea societății „Petru Maior”. În tot cazul este de dorit, ca publicul românesc să fie informat despre felul de a munci și de a lupta al studenților universitari Români din Budapeste, ceea ce cred că cei autorizați vor și face la timpul său.

Pisiformis.

CRONICA SOCIALA

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române” din comitatul Hunedoarei.

Deva, 1 Decembrie.

În ciuda timpului nefavorabil și a tuturor împrejurărilor grele și deprimătoare, adunarea generală de astăzi a fost una dintre cele mai cercetate și a decurs cu o solemnitate vrednică de trecutului celor 25 ani din viața Reuniunii, a cărei aniversare jubilară nu s'a putut serba așa, precum s'a contemplat.

D-na președinte Elena Pop Hossu Longin a deschis ședința cu următorul discurs:

Onorată adunare generală! Înainte cu un pătrar de veac femeile române din acest comitat au pus temelie Reuniunii lor. Au făcut acest pas hotărâtor cu credința în Dumnezeu și în puterile proprii, închinând dragostea și munca lor unui scop frumos. Inspirată de nobilă însuflețire pentru arta poporală, au îmbrățișat cu toată căldura sufletului idea de a reinvia, păstra și dezvolta comoara aceasta scumpă, adusă de străbunele noastre dela marginea Tibrului. Intemeietoarele și membrele actuale ale acestei Reuniuni, au de-a pururi ani de muncă stăruitoare pentru înfrățirea idealului propus: să aducă dovezile și probele destoiniciei țărancelor noastre.

În direcțiunea aceasta au fost îndreptată toată activitatea și nzuințele lor. Atelierul Reuniunii de țesături și cusături românești dela Orăștie concretizează aceste nzuinți și formează, peatra unghiulară a celor 25 ani. Almanahul întocmit și editat din încredințarea ultimei adunări generale, cuprinse toate momentele însemnate trăite de Reuniune și Atelierul ce susține. Să desprind din aceste file voințele și luptele îndărătnice de a crea, în butul tuturor greutăților, o vatră caldă și ocrotitoare industriei românești. Și dacă am izbutit a atinge oarecari rezultate pozitive întru propagarea ideilor noastre, este a se atribui acest fapt și oamenilor noștri superiori și înțelegători de a întrupa un ideal de mare însemnătate etnică, culturală și național-economică.

Aprecierile onorabile ale celor mai distinși bărbați și femei, încurajările presei și ale obștei românești, morale și materiale, ne-au servit în trecut de ajutor neprețuit, și are să ne fie și pentru viitor un puternic stimulent.

Aducând prinosul recunoștinței noastre tuturor, cari ne-au dat sprijinul lor până departe de cuprinsul comitatului nostru, îi asigurăm totodată, că deviza ne va fi în pragul unui period de muncă: „Înainte”. Orizonturi și perspective nouă ni-se deschid, cu cât pătrundem mai adânc în domeniul minunat al fantaziei fără margini, în care este fixată arta poporului nostru în deosebitele ei arătări. Voim în viitorul cel mai apropiat să lărgim activitatea Atelierului, pentruca cu timpul, să cuprindă toate ramurile industriei noastre țărânești. Așa vom cultiva pe lângă lucrurile țesute și cusute, și încreștăturile în lemn, o artă proprie a poporului nostru, cu care s'a deprins de veacuri, producând lucruri uimitor de frumoase. Aceste sculpturi maștere, în combinație cu țesături și cusături, ca mobilier și decorative a bisericilor și locuințelor noastre, vor forma problema activității viitoare a Atelierului.

Tot așa vom presta atențiunea noastră industriei ceramice stăruind, ca olarii noștri să aplice frumoasele noastre motive la decorarea vaselor. Pentru a încuraja olăritul românesc în această direcție, D-na Eleftera Mihali a pus la dispoziția „Reuniunii” drept premiu 200 coroane.

Revenind d-șoara Tiberia P. Barcian dela actualele ei studii din Vena, sperăm a deschide și un curs de dantelerie, un ram de industrie, cu care țărancele noastre se ocupă și azi pe tot întinsul comitatului.

Împorând și pentru viitor ajutorul lui Dumnezeu și rugând sprijinul tuturor membrilor acestei Reuniuni, declar a 21-a adunare generală, deschisă”. Vorbirea a fost primită cu aplauze călduroase.

Secretarul d'apoi cetire raportului comitetului despre activitatea Reuniunii dela ultima adunare generală.

Din raportul casarului reiesă, că mișcarea casei a fost următoarea: a) Intrate K. 9031.70; b) Ieșite K. 8792.07. Cassa în numărare K. 239.63.

La 5. institutele de bani sunt depuse K. 12.356.09.

Au urmat interesanta dare de seamă a d-nei directoare a Atelierului, Victoria Dr. Erdélyi despre mersul lucrurilor dela Atelier, despre intratele și ieșitele aceluia.

Adunarea trece la alegerea comisiunilor pentru cenzurarea raporturilor, socotelelor, înscrierea de membre și încasarea taxelor. În vreme ce comisiunile și-au îndeplinit funcțiunile, publicul s'a delectat în mica expoziție aranjată cu acest prilej din partea atelierului.

Raportorul comisiunii pentru cenzurarea raportului general, dl Dr. Iustin Pop, într-o apreciere amănunțită constată în toate exactitatea și corectitatea raportului general, apoi în numele comisiunii aduce laude comitetului și în special președintei „Reuniunii”, d-nelor directoare și conducătoare a Atelierului.

Adunarea ia la cunoștință raportul general și dă comitetului absolutul obicnuit.

Expirând mandatul comitetului, președinta în numele său și a fostului comitet, mulțumește de încrederea de până acum și invită adunarea să aleagă un nou comitet pe un period de trei ani.

Adunarea generală în unanimitate alege: Președinte: Elena Pop Hossu Longin; I. V. președinte: Victoria Dr. Erdélyi n. Bardosy; II. V. președinte: Emilia Ardelean n. Papiu; Cassar: Dr. Eugen Tatar; Controlor: Vilma Schuster n. Moldovan; Secretar: Dioniziu Ardelean; Bibliotecar și arhivar: Laurențiu Curea; Directoară la Atelier: Vict. Dr. Erdélyi n. Bardosy; Cond. atel.: Tiberia P. Barcian, substitută: Victoria Barițiu; Secr. și cont. la atelier: Simion Vlad.

Aduc la cunoștință on. public român din Arad și din provincie precum și onorabili teologi și pedagogi, că cu datul de 15 Decembrie n. îmi voi strămuta atelierul de croitorie din strada Kossuth în strada Weltzer János nr. 19.

GHEORGHE MARITA

croitor pentru haine de bărbați și uniforme.

Magazin de pânuri din patrie și străinătate.

ARAD, strada Weitzer János, numărul 19.

Membre în

Petco, Emilia
Olar n. Popov
delean, Elena
n. Orian, Elvi
Candrea n. Tin
Leonidia Gheo
n. Popa, Ana
Victoria Floria
Penciu, Elena
Dr. Popescu n
Vuia, Luiza P
nilă, Elisabeta
Dubleş n. Corv
ghina Dragom
hălțan, Iulia R
n. Trifan, Arel
Papp n. Bonte
ria Oprea n. A
man, Felicia d
Chiriloviciu n.
dovan, Ana Si

Bărbați de
gin, Dr. Alexa
Ioan Dobre, Al
dru Moldovan
Dobo, Dr. Enc
Cornel Popescu
Osvadă, Nicolau
Leșnician, Dr. I

Prezidenta
încrederea de n
declară șednța d

Sperăm că
o activitate rod
aprecia după m
stei Reuniuni a
țărancelor noas
desvoltarea cât
rănești.

Societatea c

a studenților i
dreian”, din Si
se va ținea Vin
Sf. Andreiu) 19
— Comitetul

Program:
la centenarul se
Teculescu, prot
vici, profesor s
discurs de Ioan
veste minunată
5. Pentru credin
Bodea, cleric a
muzică de A. A

S

Curatoratul
Glăjerie poftesc
sale, care se va
colae) 1912, ore
politian Arion M
va fi prânz com
iar la orele 6 se
ducțiune teatral

Program:
de Arion M. Po
ne cu Skeptic
Hristos. III. „Vl
act de Ioan Lup

S

Cu elevii și e
Galfi, se aranjea
1912, în presara
vătamânt o serb
scoalei, cu unăt

I. Tropariul
na vine”, poezie
ioezie de V. Ale
poezie de V. Ale
colae”, de T. Po
Anton Pan; 7.
de G. Sion; 8.
sion; 9. „Cântec
10. „Balcamul și
11. „Slămina stăp
de Ion Berescu;

Membre în comitet: Aurelia dr. Hossu n. Petco, Emilia Moldovan n. Herbay, Aurora dr. Olar n. Popoviciu, Marietta Olar, Elisabeta Ardelean, Elena Curea n. Rusan, Mărioara Dr. Pop n. Orian, Elvira Dr. Tatar n. Motiu, Minodora Candrea n. Tiulescu, Olivia Dr. Dobre n. Oprea, Leonidia Gheorghiu n. Fejér, Aneta Dr. Vajda n. Popa, Ana Dr. Vlad, Maria Moța n. Demian, Victoria Florian n. Vlad, Hortensia dr. Suceiu n. Penciu, Elena Popoviciu n. Barcian, Valentina Dr. Popescu n. Chiornița, Dora dr. Bontescu n. Vuia, Luiza Pop n. Sandor, Ana Macrea n. Dănilă, Elisabeta Osvadă n. Dănilă, Veturia dr. Dubleş n. Corvin, Maria Şinea n. Popoviciu, Reghina Dragomir n. Ciura, Olimpia Morar n. Mihăilă, Iulia Roşu n. Şuiaga, Victoria Leşnician n. Trifan, Arelia Demian n. Tepeş, Veturia dr. Papp n. Bontescu, Sofia German n. Fejér, Maria Oprea n. Adamoviciu, Florica Datea n. Roman, Felicia dr. Rozvány n. Beleş, Lucreția dr. Chiriloviciu n. Leşnician, Ella Moldovan n. Moldovan, Ana Sida, Aurelia dr. Margita.

Bărbați de încredere: Francisc Hossu Longin, Dr. Alexandru Hossu, Dr. Iustin Pop, Dr. Ioan Dobre, Alexandru Moldovan sen., Alexandru Moldovan jun., Dr. Aurel Vlad, Dr. Romul Dobo, Dr. Enea Papiu, Dr. Gavril Suceiu, Dr. Cornel Popescu, Dr. Victor Bontescu, Vasile C. Osvadă, Nicolau Macrea, Iosif Morar, Adam Leşnician, Dr. Ioan Margita.

Prezidenta mulțumind de viul interes și de încrederea de nou manifestată, între vii aclamări declară ședința de închisă.

Sperăm că comitetul va desvolta și în viitor o activitate rodnică, iar publicul românesc va ști aprecia după merit nizuințele și activitatea acestei Reuniuni atât de prețioase artei populare a țarancelor noastre, dând tot sprijinul său întru dezvoltarea cât mai intensivă a artei noastre țărănești.

Cor.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna”

a studenților în teologie dela seminariul „Andreian”, din Sibiu invită la Ședința publică ce se va ținea Vineri, în 30 Noemvrie st. v. (ziua Sf. Andrei) 1912 în sala festivă a seminarului. — Comitetul.

Program: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Imn la centenarul seminarului „Andreian”, text de I. Teculescu, protopresbiter, muzică de T. Popovici, profesor seminarial. 3. „Andrei Șaguna”, discurs de Ioan Sandu, cleric a. III. 4. O ce veste minunată, colindă, muzică de G. Dima. 5. Pentru credința noastră, disertație de Const. Bodea, cleric a. II. 6. Nöel, cântec de Crăciun, muzică de A. Adam.

Sfințire de biserică.

Curatorul bisericii românești unite din Glăjerie pofteste cu drag la sfințirea bisericii sale, care se va face în 19 Decembrie n. (sf. Nicolae) 1912, orele 9 a. m. prin delegatul metropolitan Arion M. Popa, protopop. După sfințire va fi prânz comun în școala de stat de acolo, iar la orele 6 seara o șezătoare populară și producțiune teatrală.

Program: I. Cuvânt de deschidere, rostit de Arion M. Popa, protopop. II. Reprezentațiune cu Skeopticonul, scene din viața lui Isus Hristos. III. „Vlăduțul mamei”, comedie într'un act de Ioan Lupean. IV. Cuvânt de închidere.

Serbare școlară.

Cu elevii și elevele „școlii de repetiție” din Galtii, se aranjează **Miercuri în 5 18 Decembrie 1912**, în presara sfântului Nicolae în sala de învățământ o serbare școlară pentru hramul școlii, cu următorul

PROGRAM:

1. **Tropariul hramului** sf. Nicolae; 2. „Iarna vine”, poezie de V. Alecsandri; 3. „Rodica”, poezie de V. Alecsandri; 4. „Dorul româncei”, poezie de V. Alecsandri; 5. „Cântec la sf. Nicolae”, de T. Popovici; 6. Povestea vorbeii”, de Anton Pan; 7. „Școlariul și fluterele”, fabulă de G. Sion; 8. „Butoiul gol”, fabulă de G. Sion; 9. „Cântec de război”, de T. Popovici; 10. „Balcanul și Carpatul”, de V. Alecsandri; 11. „Slăbina stăpânului”, anecdotă din popor, de Ion Berescu; 12. „Eu mă duc codrul rămă-

ne”, de T. Popovici; 13. „Tiganul la stână”, poezie de Teodor D. Speranță; 15. „Hora unirei”, poezie de V. Alecsandri; 16. „Trei păstori”, colindă de T. Popoviciu; 17. „Biserica risipită”, legendă de V. Alecsandri; 18. „Minciuna”, comedie în 2 acte de A. O. Maior; 19

„America”, piesă în 2 acte de A. O. Maior; 20. „Condacul hramului” sf. Nicolae.

Venitul destinat pentru „biblioteca parochială”. La această serbare se invită toți părinții copiilor de școală și toți prietătorii culturii. **Comitetul parohial.**

In preajma unui război european.

Reînnoirea triplei alianțe. — Conflictul austro-sârb se agravează. — Relațiile dintre Rusia și Austro-Ungaria. — Mobilizările Rusiei și ale Germaniei. — Puterile și conferința ambasadurilor. — Atitudinea României. — Atitudinea Angliei. — Aromânii alipiți la Albania. — Înțelegere greco-turcă. Tratatul de pace. — Rusia și chestia albaneză. — Italia contra Greciei. — Situația la Ceatalgea.

Arad, 9 Decembrie.

Oricât ne-am forța să ne păstrăm optimismul, tot mai mult ni se pălește nădejdea în posibilitatea menținerii păcii europene. În toate părțile se iau măsuri militare extraordinare iar încordarea e de așa natură, încât nu mai există nici o speranță de a se mai putea menține pacea.

Natural, că acest mare conflict, de altfel, nu se reduce la conflictul dintre monarhia noastră și Serbia. Serbia, oricât ar dori ea să ajungă la Adriatică, nu va fi, doar atât de neburnă încât pentru ajungerea acestui scop să cuteze a se măsura cu forța armată a monarhiei austro-ungare. Aceasta ar fi o cutezanță foarte stupidă din partea Serbiei, pe care ar plăti-o foarte amar.

Dacă Serbia, totuși, nu va ceda ci ar mai preferi a-și măsura forța ei cu forța armatei monarhiei austro-ungare, în cazul acesta e incontestabil, că ea o face aceasta la îndemnul și asmuțarea altor mari Puteri. În această privință Rusia, Anglia și Franța sunt de acord.

La sud stăm în fața victorioaselor armate ale Serbiei și celorlalte state balcanice; la nord și est va trebui să ținem piept cu Rusia, câtă vreme aliații noștri, România și Germania, vor fi loviți în spate de către Rusia, Anglia și Franța. Dar, mai avem apoi și ajutorul Italiei. Italia, după cum se știe, în chestia albaneză și a porturilor din Adriatică e solidară cu monarhia noastră.

Perspectiva unui război mondial poate însă să producă întorsături foarte surprinzătoare.

Popoarele lumii culte privesc cu nerăbdare desfășurarea evenimentelor zilelor viitoare.

Reînnoirea triplei alianțe.

Budapesta. — Agenția telegrafică ungară anunță: **Tratatul de alianță care există între suveranii și guvernele Austro-Ungariei, Germaniei și Italiei a fost reînnoit fără nici o modificare.**

Conflictul austro-sârb.

Serbia își menține pretențiile.

Belgrad. — Primul ministru Pasici a declarat corespondentului ziarului parisian „Liberté” că Serbia își menține pretențiunile sale asupra portului în Adriatică și asupra teritoriului până la acel port. Pasici nădăduiește că actualele piedeci vor putea fi înlăturate și astfel va fi salvată pacea.

Consiliu de război sârb.

Lipsca. — „Leipziger Neueste Nachrichten” primește știrea din Belgrad că zilele trecute s'a ținut un consiliu de miniștri sub președinția regelui Petru în care s'au repartizat comandantii armatei sârbești în vederea unui eventual război cu Austro-Ungaria.

Presă sârbă comentând vizita generalului Hötendorf la București, îi atribuie un caracter demonstrativ, în urma căruia Serbia trebuie să termine cât mai urgent pregătirile militare. Lucrările pentru întărirea forturilor din Belgrad continuă. În cetate au fost așezate 25 tunuri de asediu, luate dela turci.

Austro-Ungaria va trimite un ultimatum Serbiei.

Londra. — Ziarul „Evening News” a primit o telegramă din Berlin în care se spune că situația este foarte gravă. **Acea telegramă spune că între 10 și 12 Decembrie Austro-Ungaria va trimite un ultimatum Serbiei. Conținutul și forma aceluia ultimatum va fi de așa natură, încât Serbia trebuie să dea un răspuns decisiv.**

Arestarea unui căpitan pentru spionaj.

Cracovia. — „Nova Reforma” află din Drohobitz că poliția austriacă a arestat pe căpitanul în retragere Kurik, cunoscut pentru tendințele sale filoruse care era bănuit că face spionaj în favoarea Rusiei. Afară de Kurik a mai fost arestat și un student.

Austro-Ungaria va ocupa Belgradul?

Belgrad. — Semioficiosul „Tribuna”, organul ministerului sârb de externe, provocându-se la cea mai autentică sursă londoneză, anunță, că: **dacă în timpul cel mai apropiat Serbia nu va ceda în chestia portului la Adriatică, armata austro-ungară va ocupa Belgradul și punctele mai importante din nordul Serbiei.**

Reactivarea regicizilor sârbi.

Belgrad. — Monitorul oficial publică în numărul său de azi un comunicat al guvernului referitor la reactivarea ofițerilor, cari fiind implicați în cunoscuta afacere de conjurație se retraseră la penzie.

Belgrad. — Guvernul a numit pe regicidul v.-colonel Damian Popovici guvernator la Durazzo.

Relațiile dintre Rusia și Austro-Ungaria.

Viena. — Un distins diplomat rus a declarat următoarele cu privire la relațiile dintre Rusia și Austro-Ungaria:

„Dorim ca Europa să nu ne considere pe toți panslaviști, deoarece aceasta ne strică mai mult decât putea să ne aducă bine. Dacă ar izbucni un război și nu va reuși a se aplana toate neînțelegerile, cauza principală va fi diplomația austriacă. De altfel neînțelegerile nu sunt atât de grave, încât să fim forțați să recurgem la arme.

Nu este adevărată știrea cumcă țarul a numit acum de curând mai mulți admiralii. În ce privește știrile despre un conflict cu China, aceste știri sunt exagerate. Nu este adevărat svonul că situația ambasadurii noastre Hartwig dela Belgrad ar fi sdruncinată, și că ar fi fost rechemat. Hartwig este un diplomat distins și care nu face niciodată declarațiuni riscate.

Petersburg. — „Novoje Vremja” află din Constantinopol, că Hussein Hilmi pașa, ambasador turec la Viena, a telegrafiat următoarele

despre audiența ambasadorului austro-ungar din Petersburg la țarul Rusiei:

Tarul a explicat ambasadorului austro-ungar Thurn Walsasina, că ar fi foarte greu de a răpi fructele victoriilor pe cari le-au reperțat statele balcanice. Rusia va face tot posibilul să evite orice complicațiuni. Ar fi un mare păcat dacă din cauza pretențiilor Serbiei cu privire la Adriatică s'ar complica situația. Chestia aceasta trebuie rezolvată în așa mod încât să satisfacă atât pe Austro-Ungaria cât și pe Serbia. Tarul a declarat, că este dispus a aproba punctul de vedere de a se acorda autonomia Albaniei, cu condițiunea, însă, că Albania independența să fie pusă sub protectoratul tuturor Puterilor. Să fie atente însă Puterile ca prin stabilirea graniței albaneze să nu jignească interesele statelor balcanice.

Ambasadorul austro-ungar a răspuns, că Austro-ungaria nu vrea să jignească interesele statelor balcanice, nu permite însă niciodată ca Serbia să capete vre-un port la Adriatică, pe care cu timpul să-l transforme în port militar. Austro-Ungaria este dispusă să pună la dispoziție ori să cedeze Serbiei și Muntenegrului litoralul dintre Antivari și Cattaro.

Conferința ambasadorilor.

Viena. — Ziarul „Fremdenblatt” află că Austro-Ungaria a aderat la propunerea engleză privitoare la conferința ambasadorilor. Locul adunării nu a fost încă stabilit.

Roma. — Austro-Ungaria, Germania și Italia au acceptat propunerea ministrului englez de externe relativ la conferința ambasadorilor. Intre puterile triplei alianțe s'a stabilit o înțelegere în sensul ca ele să-și stabilească de mai înainte atitudinea lor față de chestiunile ce se vor discuta la Londra. Puterile triplei alianțe vor proceda în toate chestiunile de comun acord.

Condițiile Franței de a participa la conferința ambasadorilor.

Paris. — Fostul ministru de externe Hanoteaux publică un articol în Figaro în care repropune statelor balcanice că au cedat influenței diplomației europene și și-au întrerupt marșul victorios. Din cauza acestei atitudini a statelor balcanice chestia orientului nu se va putea rezolva definitiv ci în curând se vor provoca complicațiuni și mai grave.

În ce privește conferința ambasadorilor, Franța numai atunci va participa, dacă programul conferinței se va stabili mai înainte, și în primul rând dacă puterile vor promite solemn că prin atitudinea lor nu vor stânga interesele statelor balcanice.

Mobilizările Rusiei.

Viena. — Asupra mobilizărilor Rusiei s'osec știri neliniștitoare. După o telegramă din Londra, guvernul rus transportă pe calea ferată trans-siberiană forțe militare considerabile cu destinație pentru Europa.

Inarmările Germaniei și Rusiei.

New-York. — Mai multe guverne europene au comandat în America mari cantități de mitraliere și revolve. În special Germania și Rusia au comandat un număr considerabil de asemenea arme.

În jurul discursului lui Poincaré.

Paris. — A provocat senzație faptul că primul ministru Poincaré în discursul rostit în comisia externă n'a amintit nimic asupra atitudinii armatei franceze într'un eventual război au-

stro-rus. Din sursă bine informată se anunță că Poincaré a renunțat la aceasta în urma dorinței guvernului rus.

Atitudinea României.

Consiliul de miniștri român.

București. — Sâmbătă dimineața s'a ținut un important consiliu de miniștri la palatul regal, sub președinția M. Sale regelui. La acest consiliu, care a ținut dela orele 11 până la 1 și un sfert, a participat și A. S. R. principele Ferdinand. Consiliul s'a ocupat cu redactarea definitivă a mesajului pentru deschiderea corpurilor legiuitoare (deschiderea corpurilor legiuitoare a avut loc azi. Luni. N. R.), căruia M. Sale regele i-a dat aprobarea. Consiliul a luat apoi cunoștință despre vizita apropiată a marelui duce Nicolae Mihailovici, precum și despre anunțarea oficială a sosirii lui Daneff, președintele sobraniei bulgare, care vine să trateze cu guvernul asupra compensațiilor ce se cuvin României.

D. P. Carp, fostul prim-ministru român, despre situație.

București. — Într'un interview avut cu dr. Rodolfo Foa, corespondentul ziarului „Tribuna” din Roma, fostul prim ministru d. P. P. Carp a declarat, că după convingerea sa o războiă cu arma între Rusia și Austro-Ungaria e inevitabilă. Astăzi monarhia austro-ungară e puternică iar Rusia a suferit pierderi atât de mari, încât pentru înlocuirea lor are nevoie de cel puțin cincizeci de ani de liniște. D. Carp a declarat, că din partea sa, dânsul n'ar întârzi nici un moment să promoveze războiul, acesta în interesul păcii europene fiind foarte necesar. În cazul unui eventual război ruso-austro-ungar România necondiționat va fi de partea monarhiei austro-ungare.

Atitudinea Angliei.

Londra. — Ministrul de război, luând cuvântul într'o întrunire, a declarat că Anglia nu râvnește noi achiziții teritoriale și că interesul ei e în menținerea păcii. Iar în ceea ce privește situația sa mondială, Anglia e mai sigură pe mare decât a fost de mulți ani; armata ei e gata pentru orice eventualitate.

Aromânii alipiți de Albania.

Constantinopol. — Aici se vorbește cu siguranță despre o propunere referitoare la alipirea la Albania a ținuturilor din Macedonia locuite de români. Acest proiect, susținut — se zice în unele cercuri diplomatice, — de Hilmi Pașa, ambasadorul turc la Viena și Osman Nizami Pașa, ambasadorul turc la Berlin, asigură independența Albaniei fie și sub forma unei autonomii și prevede alipirea ținutului locuit de români cu granița Koritza-Metzova, pe lângă granița grecească, și țărmul golfului Salonic, până la Caterina. De aci granița ar trece pe lângă Karaferia, la Ostrovo, Monastir, prin Presbu și Goritza.

Înțelegere greco-turcă.

Frankfurt. — Intre Turcia și Grecia s'a stabilit o înțelegere, după care cele două state vor începe tratative directe în vederea încheierii armistițiului și a păcii. Tratativele vor avea loc la Viena, între ambasadorul turc Hussein Hilmi pașa și consulul grec Dr. Streit. Ambii delegați au și fost autorizați să înceapă tratativele.

Sultanul invită la Constantinopol pe țarul Ferdinand.

Dresda. — „Dresdener Neueste Nachrichten” află că Sultanul a invitat pe regele Ferdinand să tratatul de pace să fie semnat la Constantinopol.

pol. Sulamul l'a invitat pe regele Ferdinand să vină în acest scop la Constantinopol, unde va fi primit cu onoruri deosebite.

Până acum nu se știe dacă regele Ferdinand va primi această invitațiune.

Tratatul de pace.

Sofia. — Delegații bulgari cari vor merge la Londra pentru a participa la tratativele de pace sunt: Daneff, Savof, Teodorof, sau în locul acestuia primul ministru Geșof.

Bulgaria pretinde ca tratativele de pace să nu dureze mai mult de o săptămână. Turcia a acceptat condiția. În cercurile politice de aci se crede că Adrianopolul și Salonicul trebuie să intre în posesia Bulgariei. În cazul când pacea nu se va putea încheia, trupele sârbe și bulgare vor lupta împreună pentru cucerirea Adrianopolului.

Cetinje. — Cei trei delegați ai Muntenegrului pentru negocierile dela Londra, și anume Lazar Miukovi, Jovo Popovici și Lujo Voinovici, au plecat spre Anglia via Triest.

Cetinje. — Delegații muntenegreni pentru conferința dela Londra au primit instrucțiuni precise, fixate ieri de către consiliu sub președinția regelui. Una dintre cererile principale ale Muntenegrului este cedarea Scutarilor.

Delegații muntenegreni se vor opri la Paris unde vor întâlni, precum se asigură, pe ministrul sârb Vesnici și pe delegații sârbi cari trec de asemenea prin Paris.

Belgrad. — Delegații sârbi pentru conferința dela Londra sunt: Stoian Novacovici, fost prim-ministru, Andrei Nicolici, președintele scupștinei, Milanco Vesnici, ministru sârb la Paris precum și generalul Petru Bojovici și vicecolonelul Pavlovici.

Cât vor dura tratativele?

Berlin. — „Berliner Tgblatt” află din Sofia că tratativele de pace la Londra nu vor putea dura mai mult de 25 de zile. Dacă în acest interval pacea nu se va putea încheia ostilitățile încep din nou.

Alianța greco-bulgară n'a fost desfăcută.

Petersburg. — Al treilea fiu al regelui Greciei, principele Nicolae a declarat corespondentului din Salonic al ziarului Nowoje Wremja că alianța greco-bulgară e în ființă și acum. Relațiunile dintre cele două state sunt dintre cele mai bune.

Rusia în chestia albaneză.

Paris. — După ședința comisiei externe s'a aflat că Rusia a făcut o nouă propunere pentru rezolvarea chestiunii albaneze. Rusia propune ca Albania să intre sub suveranitatea Turciei, iar puterile să declare în mod sincer că nu vor avea nici un interes în Albania. Un port în Albania și linia ferată care duce la acest port să fie neutral. Serbia are dreptul să uzeze de această linie ferată și port, însă numai pentru scopuri comerciale.

În chestia bombardării portului Valona.

Roma. — În cameră, ministrul de externe răspunzând întrebărilor privitoare la bombardarea Valonei și la ocuparea insulei Sasseno de către greci, a declarat că guvernul italian a înștiințat în mod amical, dar ferm, pe guvernul elin că, deși cabinetul dela Roma vrea să respecte libertatea operațiunilor militare ale beligeranților, nu va putea niciodată să consimtă ca golful Valonei și insula Sasseno, care e o parte integrantă a golfului, să aparțină vr'odată Greciei și să fie transformată într'o bază navală militară.

Un demers absolut la fel a fost făcut de guvernul austro-ungar cu care suntem într'o în-

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
Timișoara-centru, Palatul Dauerbaeh

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba 46-66)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8-9 ore a. m. și dela 2-5 p. m. Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

telegere intir chestiunea a conform cu raporturile n și întări.

Constanti Ceatalgea e putea să im caz când ost

INFO

Pentru noi și în mânăstiri de imortele, se pentru sufletele rile Plevnei. I mosii flăcăi is cum bubuie tu parte în țara familiei imper marei Sale un cimitirele din rile acele se neguri se vor comande, vor atac, iar tun Plevna, se vor ce vor mătura de piepturi ro plită încăierar puști, răcnete fumul ce întu toate vor adu vâlmășag se ruintă: „E pri în mintea no toată străluci noastre înăbu rerile aceste noi și Sfânta dorobanților în fața amăg Carol va trel Danaos et do

Inmo

...O dimi stecat cu ză nului gărei di lului Ploiești pentru Bucu depune o c care a fost roanei se p din Ploiești a fost elev vel” din Pl

...Un flu ducând spr flete tinere, prinse. — A la biserica Caragiale.

Un fior pului celui fața aceea poate și ac așteptare... conjurat de mare cosci ochisor de Ne închină nul cosciug

Ne arun admirabilă alături de inscripția: coroane din denților di a multor li locul de or

La ora răm pătrun cari au jub — toți ver

telegere intimă, și avem motive de a spera că chestiunea aceasta se va rezolvi într'un mod conform cu interesele noastre legitime și că raporturile noastre cu Grecia se vor desvolta și întări.

Situația la Ceatalgea.

Constantinopol. — Aripa dreaptă turcă dela Ceatalgea e atât de înaintată încât Turcii vor putea să impresoare aripa stângă bulgară, în caz când ostilitățile ar reîncepe.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9 Decembrie 1912

Căderea Plevnei.

Pentru noi mâne este ziua morților, când în biserici și în mănăstiri, în palate și în colibi se împletesc cununi de imortele, se aprinde lumini de ceară și se arde tămâie pentru sufletele vitejilor fulgerați de moarte în șanturile Plevnei. De sub crucile lor putrezite de mult, frumoși flăcăi își vor ridica poate capetele și vor asculta cum bubuie tunurile și cântă fanfarele militare, colo departe în țara lor iubită, în care un strălucit membru al familiei imperiale rusești aduce Marelui Căpitan și armatei Sale un semn de târzie recunoștință.... Mâne în cimitirele din jurul Plevnei va fi iarăși viață, pe meleagurile acele se va auzi din nou vorbă românească: din neguri se vor întrupe figuri ce se mișcă, se vor auzi comande, vor dură tobele și vor trimbița goarnele de atac, iar tunurile vor zgudui pământul. De sus, din Plevna, se vor revărsa p ecoaste la vale coloane de atac, ce vor mătura totul în cale până se vor lovi de pădurea de piepturi românești, oprindu-se în loc pentru o cumplită încăierare, un adevărat dans al morții. Părăutul de puști, răcnete soldaților ce atacă, gemetele răniților, fumul ce întunecă totul, cavaleria ce va sosi duduind, toate vor aduce din nou iadul pe pământ, iar din acest vălmășag se va desprinde un suprem strigăt de biruință: „E prins Osman Pașa”. Va reinvia mâne din nou în mintea noastră sângeroasă epopee dela Plevna în toată strălucirea ei, vor reinvia însă mâne și durerile noastre înăbușite din pricina răpirei Basarabiei și durerile acestea se vor pune ca un zid de nepătruns între noi și Sfânta Rusie a cărei glorie se razimă pe oasele dorobanților români căzuți la Plevna. Iată de ce mâne în fața amăgitoarelor daruri rusești, Maj. Sa Regele Carol va trebui să zică împreună cu Laocoon: „Timeo Danaos et dona terentes...”

Inmormântarea lui Caragiale.

— Impresii. —

...O dimineată urtă de Noemvrie. Plouă amestecat cu zăpadă, și-i un frig înțepător. Pe peronul gării din Ploiești o ceată de 25 de elevi ai liceului Ploieștean, așteptăm triști sosirea trenului pentru București. Ne ducem la București pentru a depune o coroană pe trupul neînsuflețit al celui care a fost Ioan Luca Caragiale. Pe panglicele coroanei se poate citi: „Fostului elev al Gimnaziului din Ploiești”. Se știe că marele nostru Caragiale a fost elev al vechiului gimnaziu „Sf. Petru și Pavel” din Ploiești — și încă un elev distins!

...Un flueraț ascuțit și trenul se puse în mișcare, ducând spre capitală 25 de inimi triste, 25 de suflete tinere, zdrobite de durerea de care erau cuprinse. — Ajungem în București și ne ducem drept la biserica sf. Gheorghe unde era depus corpul lui Caragiale.

Un fior ne cuprinse! Aveam să fim înaintea corpului celui mai mare Român! Aveam să vedem fața aceea — atât de veselă altă dată — tot așa poate și acuma — a lui Caragiale! Dar zadarnică așteptare.... Pe un catafalc în mijlocul bisericii, înconjurat de coroane și de flori, se afla depus un mare cosciug — tintuit peste toate părțile. Nici un ochișor de geam nu era, ca să privești înăuntru... Ne închinăm și sărutăm cu o adâncă evlavie lemnul cosciugului.

Ne aruncărăm ochii împrejur. Pe sicriu văzui o admirabilă coroană din partea lui Delavrancea — alături de aceea a lui Octavian Goga, care purta inscripția: „Din partea unui ucenic umil”. Mai zării coroane din partea „Asociației Transilvane”, a studenților din Berlin și Viena, a Teatrelor Naționale, a multor licee din țară, în fruntea cărora se afla la locul de onoare coroana liceului din Ploiești.

La ora unu după amiază cu mare greutate puturăm pătrunde în biserică. Toți prietenii și toți aceia cari au iubit și au prețuit pe Caragiale în viața lor — toți veniseră ea să-și ia adio dela el. — Cole

vezi fața desnădăduită a lui Vlahuță — bunul prieten al lui Caragiale.... Dincoace într'o strană eu capul plecat plânge cu lacrimile siroale, cel mai bun prieten al lui Caragiale: Delavrancea. Într'un colț tăcut de biserică, un grup de scriitori mai tineri, în frunte cu Sadoveanu, se uită triști și cu lacrimile în ochi, la cosciugul care ascunde corpul aceluia, cărora le-a fost „maestru”. Iar alături de sicriu ședea dna Caragiale împreună cu dsoara, zdrobite de durere, lângă care zării pe Mateiu Caragiale, alături de fata frumoasă și bălae a lui Luca Caragiale...

La ora 2 se începu oficierea serviciului religios. Oficiază episcopul Nifon al Dunării de Jos, cel mai mare cântăreț bisericesc din țară. Serviciul admirabil oficiat, a făcut asupra tuturor o adâncă impresie.

Încep discursurile. Primul vorbește dl ministru Take Ionescu, din partea guvernului. Dsa spune: „Caragiale a fost un geniu, pentru că a știut să dea naștere la atâtea ființe, cari nu numai caracterizează de minune o țară și o epocă, dar reprezintă în același timp eternul adevăr omenesc. În aceste creațiuni ale lui Caragiale s'a manifestat și primul lui contact cu viața politică. — Ridiculizând cu o ironie maestră neajunsurile guvernării libere, Caragiale apărea drept un vrăjmaș, sau cel puțin un neîncredător în mișcarea democratică, care este evenimentul de căpetenie al timpurilor moderne. — Adevărul era altul. Sub surisul lui așa de desprețuit, se ascundea o dragoste caldă pentru năzuința maselor de a-și îmbunătăți cât mai mult condițiile de trai, și o încredere nețâmurită în putința lor de a se salva prin ele înșile.

La lumina groaznică vâpăi dela 1907 s'a văzut limpede și gândul intim al lui Caragiale. — A doua zi după aceea catastrofa toți cei cari au simțit pe umerii lor povara răspunderilor au fost nevoiți să-și facă o revizuire de conștiință. În ființele înguste, din această revizuire a ieșit o mai mare teamă și neîncredere. În ființele bogat inzestrate, examenul de conștiință a fost izvorul unei și mai mari încredere în atotputința democrației. Caragiale stă în fruntea acestora din urmă.

Din acel ceas cei cari nu-l cunoșteau decât din aparență au văzut cu uimire un nou Caragiale. Diletantul ironist transformat în Apostol”.

...Un suspin adânc, o sforțare de a-și reține plânsul și se ivește fața desnădăduită de durere a lui Barbu Delavrancea. Cel mai mare orator al țării, aci în fața trupului neînsuflețit al lui Caragiale, de abia poate pronunța cuvintele întrerupte de hohote de plâns. „M'a ales soarta, zice dsa, să vorbesc în fața scumpelor rămășițe ale celui mai mare român din câți au ținut un condeiu într'o mână și o torță aprinsă în ceealaltă. Condeiu a căzut, torță arde, și va arde, și nu se va stinge niciodată, nici chiar cu cea de pe urmă ființă care ar rămânea din viața românească. — Și ce v'aș spune, și cum v'aș spune durerea ce ne cuprinse din ceasul în care el s'a dus, vecinic viu în mintea tuturor, nemuritor și bravând moartea cu risul lui stăpânitor a toate?”

Ori unde a pus mâna a săpat în cremene urme neșterse că p'acolo a trecut el, uriașul rasei noastre, învățătorul nostru și al urmașilor noștri. El e cel mai citit și cel mai admirat de tinerimea dela 18 ani în sus de dincoace și dincolo de Carpați... ba crez, că el singur el ar fi fost în drept să zică, fără pic de fală: „Carpații nu mai există!”

Marele maestru sfârșește zicând: „Dormi Caragiale, dormi! drăguțule, somn fără vise, și mai cu seamă nu cu visul tău teribil și cel de pe urmă: — „Cine va îngriji de copii mei?” — Copiii tăi sunt copii de suflet ai neamului românesc. România își va face datoria, își va plăti datoria!”

Mai vorbește dnii Sadoveanu din partea Societății Scriitorilor Români. Dl Mihail Dragomirescu din partea universității și dl Procopiu din partea Sindicatului Presei.

...O duloasă și tristă: „Veșnică pomenire” pune capăt tristei ceremonii. Afară o mare de oameni cu capetele descoperite și plecate veniră ca să-și ia ultimul adio dela acela care a fost Caragiale. — Ostași în mare ținută dădeau ultimele onoruri a celui care în viața lui a fost lipsit de onoruri.

Se formă un lung cortegiu, care trecu prin fața Teatrului Național unde vorbi dl Al. Davilla.

...Și apoi, încet, încet, sub zăpada care cădea — tristul cortegiu, urmat de mii de capete descoperite, se îndreaptă spre cimitirul Belu unde corpul lui Caragiale fu îngropat.

Și acum, când scriu rândurile acestea, în sufletul meu tânăr, nu pot să cred că marele nostru Caragiale a murit. Și zic și eu, după oam a zis ma-

rele Delavrancea: „Caragiale n'a murit. Caragiale nu poate să moară.... Ostenit d'atâtea sbucium doarme cu fața în sus.... Desprins de unda divină, oprit o clipă între noi. Geniu reversibil se întoarce în splendorile misterelor de unde ne vor sosi geniile....”

Ploiești, 6 Dec. 1912.

Gheorghe Chirică.

Dela reuniunea femeilor române. Comitetul reuniunii femeilor române din Arad și provincie, censurând socotelile loteriei de obiecte și aflând acestea socoți în perfectă ordine, le-a aprobat și a dat absolutoriu dsoarei Hortensia Bogdan, care a condus afacerile loteriei. Totodată comitetul reuniunii exprimă dsoarei Hortensia Bogdan mulțumita și recunoștința sa pentru multele servicii aduse reuniunii prin conducerea fără absolut nici o remunerațiune a tuturor lucrărilor împreunate cu aranjarea loteriei de obiecte. — Sofia Beles, presidenta reuniunii.

† **Episcopul Ghenadie al Râmnicului.** Din București ni se scrie: Sâmbătă noaptea la orele 10 și jumătate a încetat din viață, la locuința sa din str. Toamnei 35, episcopul Ghenadie al Râmnicului, membru al Sinodului și al consistoriului superior bisericesc.

Înaltul prelat, care era bolnav de antrax a fost internat acum o lună la un sanatoriu din București și se făcuse mai bine, mai ales că se bucura și de o constituție robustă. În ultimele zile însă, boala s'a agravat și atunci a fost dus în locuința sa, unde și-a dat sfârșitul. Prin moartea episcopului Ghenadie, biserica noastră pierde pe unul din cei mai de seamă membri ai ei. În eparhia Sa, de când a fost ales episcop, înaltul ierarh a desfășurat o activitate extraordinară. Așa, a resturat și organizat mai multe mănăstiri, a înființat aтелиere de cusătorie pe lângă mănăstirile de călugărițe, a luat inițiativa construirii unui cămin preoțesc pe lângă episcopia de Râmnic. A scris și dirijat timp de 3 ani revista bisericească „Luminatorul”. În timpul conflictului sinodal a avut o atitudine împăciuitoare, insistând pe lângă Mitropolitul Atanasie și Episcopul Safirim ca să se împace.

Acum iată câteva date biografice:

Episcopul Ghenadie Georgescu al Râmnicului și Noului Severin s'a născut la 20 Aprilie 1855 în Petriștii-de-sus comuna Greci, jud. Dâmbovița. La 1875 a terminat seminarul Central din Capitală, la 1877 a fost numit profesor de religie iar la 1878 a fost numit profesor. După puțin a obținut titlul de licențiat în litere și filozofie. A rămas în învățământ până la 1896, când a fost trimis ca superior la capela română din Paris, unde a stat până la 1902 când a fost rechemat în țară și a fost hirotonit ca arhiepiscop, iar la 1901 a fost ales de episcop al Râmnicului și Noului Severin.

Ultimele cuvinte ale înaltului prelat au fost: *Dă-mi Doamne viață, ca să-mi închin și restul zilelor pentru binele bisericii și neamului”.*

Episcopul Ghenadie a lăsat o avere însemnată.

Sâmbătă după amiază trupul neînsuflețit al Episcopului Ghenadie a fost dus la biserica Antim unde a fost depus. Episcopul Ghenadie e îmbrăcat în haine de monah și așezat în cosciug. Inmormântarea Episcopului Ghenadie s'a făcut ieri, Duminecă, la ora 1 d. a. și după dorința exprimată de P. S. episcop, inmormântarea a fost simplă și după ritul monahal.

Odihnească în pace.

Consiliu de miniștri român. Din București ni se anunță: Joi după amiază s'a ținut la ministerul de interne un consiliu de miniștri sub președinția d-lui Titu Maiorescu. S'a discutat asupra mesajului regal, care va fi supus aprobării Suveranului în consiliul de miniștri ce

va prezida Sămbătă. D. Titu Maiorescu a arătat că, în urma intervenției guvernului prin ministrul nostru la Atena pentru garantarea vieții și avutului românilor din Macedonia și pentru pedepsirea autorilor exceselor săvârșite contra lor, guvernul grecesc a ordonat plecarea de urgență a unui trimis special, înalt demnitar grec, cu misiunea să ceară intervenția energetică a autorităților în favoarea aromânilor. În contra celor dovediți vinovați s'au făgăduit măsuri severe. Apoi consiliul a luat act de cumpărarea a patru vase de război pentru marina noastră militară, două din Anglia, două din Germania, cu capacități între 5—7 mii tone, costând în total vre-o 20 milioane. Două din ele sunt crucișetoare și costă 14 milioane.

În sfârșit consiliul a deschis un credit de 25.000 lei pentru „Societatea națională agricolă”.

Domnul prim ministru, Titu Maiorescu, a avut Joi la ministerul de externe o întrevedere cu d. Barclay, ministrul Angliei la București.

Sedință publică. Tinerimea dela institutul ped. teol. din Arad, invită la *sedința publică*, ce se va ținea Vineri în 30 Nov. (13 Decembrie) 1912 (ziua sfântului Anderiu), în sala festivă a seminarului la ora 5 p. m.)

Program:

1. „La mormântul lui Șaguna” de D. Cuntan, executat de corul seminarial. 2. „Andrei baron de Șaguna”, disertație de Ștefan German st. în cursul II. teol. 3. a) „Asta-i seara” de I. Vidu; b) „O ce veste” de G. Dima, colinde executate de corul sem. 4. „La icoană” de Al. Vlașuță, decl. de V. Medrea st. curs. II. teol. 5. „Șoimul și floarea fragului” de I. Mureșian, cu solo de tenor: T. Selegean st. curs IV ped. 6. „Rugămintea din rână” de G. Coșbuc decl. de T. Selegean st. în curs. IV ped. 7. „Marșul dorobanților” de S. Paulian exec. de corul sem.

Concertul d-nei Lucia Cosma în Londra. Ziarele din Londra scriu următoarele despre concertul d-nei Lucia Cosma:

„Times”: Cu o voce nu așa puternică a produs, mai ales în cântecele franțuzești, un efect plăcut de viață și ușurință.

„Morning Post”: D-na Lucia Cosma e o cântăreață cu o foarte mare putere de farmec. Nu e mare volum în glasul ei soprano, dar calitatea lui e foarte atrăgătoare și folosința lui în orice sens artistică. Ea reușește cu deosebire să creeze o atmosferă în cântecele sale.

„The Referee”: Are n glas de ușor soprano de o calitate fină și plăcută. E una din cântărețele ce poate îndeplini mult în anume cântece.

„Daily Mail”: Printr'o deosebită grație și delicatete de stil, cântarea ei dă cu mult mai mare plăcere decât a persoanelor mai pretențioase.

„The Globe”: Programul ei a fost excepțional de interesant, și a fost alcătuit cu o rară judecată spre a-și arăta mai mult puterile decât ambițiile. Tonul glasului ei de un ușor soprano e foarte atrăgător, și mic-i volum e deghizat printr'o redare curgătoare și un impuls învâluit de expresie dramatică”.

† **Lazar Nastasi.** Cu inima îndurerată anunțăm tuturor amicilor și cunoștințelor noastre, că colegul nostru Lazar Nastasi profesor gimnazial în pens. în anul al 68-lea al vieții, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului Vineri, în 23 Noembrie v. Osămintele fostului nostru coleg se va depune spre odihnă eternă în cimiterul bisericii sftului Nicolae din Scheiu, Luni, în 26 Noembrie v. la 3 ore p. m. Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-i facă parte în lăcașul celor drepti!

Brașov, în 24 Noembrie v. 1912. Corpul profesional dela școalele medii gr. or. române din Brașov.

Defunctul a fost un foarte zelos și conștient profesor. Moartea lui va fi regretată în largi cercuri ale foștilor elevi.

Alegere de preot. În frunțașă comună, Toracul-mare Duminecă în 18 Nov. (1 Dec. a. c.), a fost ales de preot tânărul abs. de teologie Gheorghe Teoran. Alegerea a fost condusă cu tact de Prea on. domn protopop Mihai Păcățian.

Teatru popular. Ni se scrie: Sub aripa „Societății pentru fond de teatru român”, Flore Todoran și trupa sa continuă reprezentarea scrierilor sale teatrale, comice. La 12 Dec. a. c. în Salva, la 13 Năsăud. 14 Feldru, 15—16 Sângeorzul Român, 17 Maier, 18—19 Rodna-veche, 20 Ilva mică, 21—22 Beclean, 23—24 Borgopund, 25—26 Bistrița, 27 Reteag, 28—29 Dej, 30 Ocna Dejului și în 31 Dec. și 1 Ianuarie 1913 în Gherla, continuând apoi în alte optzeci localități. Fiind garantată didactica, publicul amator pentru puțin — va râde mult.

Indurați-vă spre săracii noștri. „Mila dată săracilor, te curăță de păcate, îți câștigă îndurare și viață vecinică.” Mulțămirea sufletească a dăruitorilor și împărțitorilor darurilor și lacrimile săracilor miluiți anii trecuți, ne îndeamnă să apelăm și de data aceasta la inimile generoase, să binevoiască a dărui bani, vestminte și alimente, ce să se împartă în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri (invățăcei-meseriași-scolari, bărbați și femei, scăpătați.)

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul ca și bogatul, caută să-și încălzească sufletul și corpul.

Cei pe cari Dumnezeu povățuitorul a toate v'a binecuvântat din belșugul său, dați puțință și celor lipsiți, ca cel puțin în zilele de bucurie ale Nașterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul și făpturile sale.

Împărțirea darurilor se va face cu convenita solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiu.”

Lăcrămile vărsate de săracii noștri servească drept cea mai înaltă răsplătă pentru toți aceia, cari ne fac posibilă împlinirea acestei datorințe bine plătute oamenilor și lui Dumnezeu. Sibiu, 27 Noembrie n. 1912. Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu.” Vic. Tordășianu, president. Stefan Duca, notar.

Tragica sinucidere a unui căpitan. Ni se scrie din București. Căpitanul Constantin Mitru din regimentul 40 Călugăreni și-a pus Joi capăt vieții, cu un glonte de revolver în tâmplă care i-a cauzat moartea imediat.

Căpitanul locuia într'o cameră mobilată din imobilul No. 5, Bulevardul Independenței. De vre-o 9 luni căpitanul Mitru era logodit și pentru Dumineca viitoare era hotărâtă căsătoria. Sinuciderea a fost descoperită în urma scrisoarei de el trimisă și primită ieri de viitorul soț în care-i spunea că se va sinucide. Scrisoarea fusese trimisă prin ordonanță, care duse o altă scrisoare a sinucisului către prefectul de poliție.

Indată după primirea scrisorii, prefectul poliției și inspectorul s'au dus la locuința căpitanului Mitru, unde însă era o liniște perfectă. Deschizând ușa însă, care nu era încuiată, găsiră pe căpitan lungit în pat fără suflare, iar arma lângă dânsul. El era îmbrăcat în uniformă de mare ținută. După puțin au sosit la fața locului, autoritățile militare, maiorul Teodoru și căpitan Poenaru dela comenduirea pieții, loc. Cristide, substituit la parchetul militar și prim-procuror Budișteanu. Din cercetările făcute, reese că Marti seara pela orele 6 sinucigașul a eșit în oraș și nu s'a întors decât pe la orele 11 noaptea. În toată noaptea a fost foarte neliniștit și a stat cu lumina aprinsă în odaie. Joi dimineață, ordonanța, intrând să facă focul, a observat că lipsea de pe ziduri două tablouri în cari erau fotografiile logodnicei și soacrei sale. Ordonanța a găsit apoi în sală cele două fotografii rupte. Ordonanța a mărturisit tot ce a făcut căpitanul și ce-i spusese să facă. Cauzele sinuciderii sunt după unii că i s'a refuzat mâna unei fete pe care o ceruse în căsătorie.

Sinucisul era un excelent militar.

x O veste interesantă. Firma Brauswetter János, oronometru și ciornicar în Sediul una dintre cele mai vechi firme din patrie,

se bucură de mult interes și de-o rară încredere, deoarece prin oroloagele dsale excelente și elegante, prin bijuteriile dsale moderne, pe cari le vind și în rate, nu numai în Ungaria, ci și în străinătate și-a câștigat cea mai deplină recunoștință așa, că azi puțini oameni își mai comandă oroloage din Budapesta sau Cincibiseriei, deoarece firma *Brauswetter* este o firmă bună și cinstită care te servește prompt și conștient. Acei cari se refer la ziarul nostru primesc marele catalog de prețuri al acesteiirme gratis și franco.

Bibliografie.

Flacăra, revistă literară, artistică și socială cu proză și versuri de: Gen. Gr. Crăciunescu, Gr. Alexandrescu (inedit), Octavian Goga, Eugen Lovinescu, Victor Eftimiu, M. Lungianu, I. U. Soricu, Const. Paul, C. Sp. Hasmaș, M. Mărgăritescu, P. Locusteanu, Iser etc.

Săptămâna politică și literară. Red.: Granița Dobrogii. În discuția congresului dela Berlin. — I. Naum — Inau: Văcărești. O vizită la castelul vechi familiei românești. — Ion N. Părvulescu: Căparului Dormărunt (scrisoare). — Alexis Catargi: Invățămintele anului 1912 (II). — Traian G. Petreanu: Unul care moare și nu lasă regrete. — Cronicar: Evenimente, Supliment, Una alta, Din ziare și reviste, Ilustrații. București str. Regală 1.

POSTA REDACȚIEI.

Dlul Costi Popovici (Turnu Măgurele). Adresa a fost scrisă greșit, așa că ziarul era expediat la Giurgiu. Deacum va fi totul bine. Salutări amicale!

Dlul Gr. C. Articolul ori schiță — cum să-i zicem? — pe lângă desorientare și lipsa de claritate, suferă din cauza conținutului prea personal și nefolositor editorului.

Dlul L. S. Gherla. Cu o mai minuțioasă, și mai gândită analiză a sentimentelor — ar merge.

Dlul For. M. Ideea din „Moș Ion al Împăratului” se putea desvolta simplu și unitar, fără a recurge la folosirea unui material atât de bogat și pe nealose, — că doar și sufletul aceluși Moș Ion a fost destul de simplu. Modele de dezvoltare a acestor stări sufletești găsiți în volumul de schiță și nuvele a dlui Ion Agărbiceanu: „În Intunerec”.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Mihai Hodarnă. Pata. Am primit 14 cor. ca abonament până la finea anului curent.

Marie Gael. Erszodoró. Am primit 28 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1913.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Foile „Partidului Național”

„ROMANUL” și „POPORUL ROMÂN”

se află de vânzare la următorii depozitari:

București: G. A. Dușescu, Calea Victoriei 109.

Lugoj: Gheorghe Țăranu, „Librăria Minerva”.

Blaj: „Librăria Seminarială”.

MED. UNIV.

DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ,
SPECIALIST ÎN BOALE DE FEMEI ȘI
SPECIALIST ÎN MORBURI DE DINȚI

AUBA-JULIA (PIAȚĂ).

ORDINEAZĂ: dela 8—10 pentru boala de femei. De la 2—5 pentru morburile de dinți. —

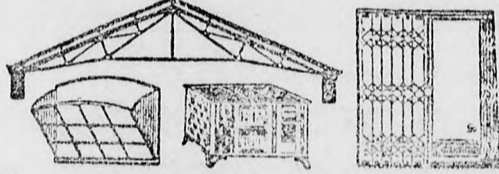
(Da 537—20)

Dr. Cornel Papp, avocat
și-a deschis
cancelarie advocațională
în Beiuș în casa Doamnei văd. Veghső în fața
cu judecătoria regească. (Pa 630)

Manuale folosite și noi
pentru toate institutele de învățământ precum
și hârtie și revizite de scris se capătă cu pre-
țuri ieftine la librăria Fichter Sándor, Arad
Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Pa 307-100)

Un
candidat de avocat
află momentan aplicare în cancelaria sub-
scrișului.
Dr. Alexandru Pop, avocat.
Po 616-6 Rodna-veche (Óradna).

Aviz.
Avem onoare a aviza mult onorații noștri
mășterii cât și onoratul public, căci în maga-
zinul nostru de ghete se poate cumpăra toffelul
de ghete după moda cea mai nouă pentru domni,
dame și copii cu cele mai modeste prețuri.
Toate ghetele sunt fabricatul nostru propriu de
mână, din cel mai bun material.
Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.
Cu stimă:
Asociațiunea pantofarilor
(Arad Czipészek Termelő Szövetkezete)
ARAD, Szabadság-tér nr. 14 „La cizma roșie“.
IUSTIN OLARIU, director executiv.

ILIE BURĂ
lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).
(Bu 110-60)
Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
precum: strângerea cu fer a zidurilor, pre-
gătirea de porți și garduri de fier, bal-
coane, trepți, îngrădiri de morminte, cămine
și cuptoare etc. executate artistic și prompt.
Primește totodată spre efectuare toffelul de
reparaturi atingătoare în bransa aceasta
pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

D. CEPENARIU
croitor pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.
Magazin perma-
nent de specia-
lități de materii
veritabile en-
gleze, cari sa-
tisface și gustu-
rile celor mai
moderne.
**Haine și
pardesii**
pentru domn
după croiul cel
:: mai nou ::
Co 193-30

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului acesta. ::

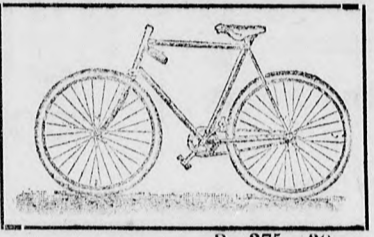
Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru“.

Atelier mecanic și electrotehnic.
Beregszászy Antal Z.
Vârșeț-Versacez str. Deak Ferenc nr. 10.
vis-à-vis de biserică românească

Execută toffelul de lucrări
în bransa aceasta și anume
mașini de cusut, biciclete,
gramofoane, aparate pen-
tru cinematografe, apar-
ate fotografice, instru-
mente speciale și brevete,
precum și introducerea
curentului electric și
rețea telefonică. — cu
prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

B- 375-30

MĂȘINI
pentru industria cimentului,
Fabrică pentru țevi
de ciment, presă pen-
tru table de ciment
și aranjează fabricii
complete din ciment
**Hazai fémlemez és cze-
mentgyári gépgyár r.t.**
BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.
TELEFON: 93-13.

Mașini de cusut SINGER
biciclete
gramofoane
plăci
mai ieftine se pot că-
păta la

Habán József
műszerész (mechanic) (Ha 200-60)
Budapesta, VII. Almásy-tér 14
Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis.
Correspondență în limba germană și maghiară.
Reparări execută ieftin.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1911.		1912.	
19 Noembrie		10 Noembrie	17 Noembrie
ACTIV			
220 963 478	{ 159 005 478 Rezerva metalică aur. 160 324 225 61 958 000 „ trate aur 60 453 000 }	226 576 685	225 777 225
639 483	Argint și diverse monete	323 637	741 055
196 819 177	Portofoliu român și străin	173 512 497	178 110 064
17 147 586	{ *) Impr. pe ef. publice 14 130 900 „ în cont curent 13 024 315 }	26 619 433	27 155 215
11 994 845	Efectele Capitalului social	11 995 354	11 995 354
17 636 577	Efectele fondului de rezervă	17 367 577	17 367 577
4 227 621	„ fond. amort. imob. mob. și mașin. de imprim	4 157 321	4 157 321
6 072 392	Imobile	6 302 290	6 307 820
789 430	Mobilier și mașini de imprimerie	835 572	838 572
961 276	Cheltuieli de administrațiune	895 865	1 036 708
112 890 245	Depozite libere !	108 510 097	108 973 097
24 000 680	Conturi de valori	35 920 356	32 225 006
46 839 033	Conturi curente	79 033 613	69 389 546
660 725 975		692 366 143	684 074 555
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
30 763 062	Fond de rezervă	32 778 965	32 778 965
4 614 728	Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. de imprim	4 917 876	4 917 876
459 861 670	Bilete de bancă în circulațiune	470 114 130	463 398 970
2 446 952	Profit și Perdore	3 035 011	3 035 011
2 057 828	Dobânzi și beneficii diverse	3 129 063	3 333 253
112 890 245	Depozite de retras	108 510 097	108 973 097
36 091 490	Conturi diverse sold	57 881 001	55 637 333
660 725 975		692 366 143	684 074 555

Secontul 6%,
*) Dobânda 6%.

**Dacă v-oți să cumpărați
Tea și rum fin**

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

in ARAD.

TEA:

	Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50
1 " " " "	1—
1 " " " "	2—
1 " " " " fină 1/4 klg.	250
1 " sfărâmături fine	—40
1 " " " "	—80
1 " " " " kg.	7—
1 " POPOFF nr. 4	7—
1 " " " " 6	5:50
1 " " " " 8	4:50

RUM:

	Cor.
1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 " " " "	2:20
1/2 " Jamaica II	1:30
1 " " " II	2:60
1/2 " " " I	1:80
1 " " " I	3:60
1/4 " " " fortior	2:70
1 " " " " "	5:40
1/2 " " " antiqu	3:70
1 " " " " "	7:40

**Comenzile făcute cu poșta se
exped ază prompt.**

(Vo 506—)

**Dacă suferi în
dureri de stomac!**

Fără durere în timpul cel mai scurt cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fier) a lui SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac a lui SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte

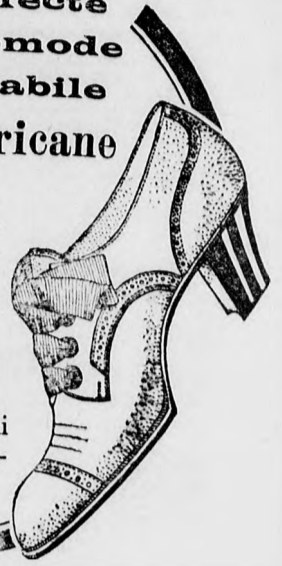
Cele mai comode

și mai durabile

ghete americane

Gesetzlich geschützt

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by Rice & Hutchins Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu 233)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie pentru ferestri

(Pi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!
Am onoare a aduce la cunoștință on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne pentru bărbați, — femei și copii. **ghete**
Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghetele de fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine. La comenzi din provincie e suficient a se trimite deservul piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.

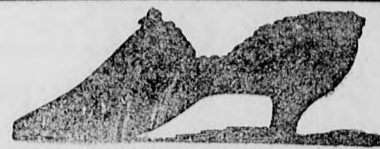
(Ga 424) Roagă binevoitorul sprijin:
Gara Miklós atelier de ghetes pentru domni și femei

ARAD, strada Hunyadi n-rul 3.

Cereți și răspândiți
„ROMÂNUL” și
„PĂPORUL ROMAN”
pretutindeni!

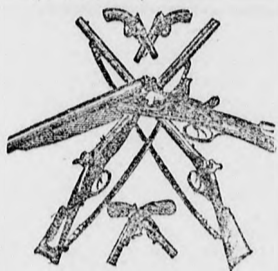
Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS
păpucar, (Be 30-70)
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuci de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

(Po 445—)

Prețuri foarte ieftine!

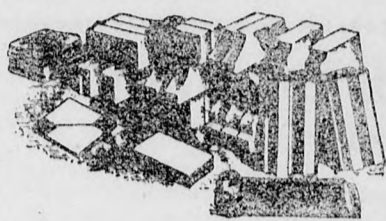
Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gy.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și ace pentru gramofone excelente. Serviciu prompt și conștințios.

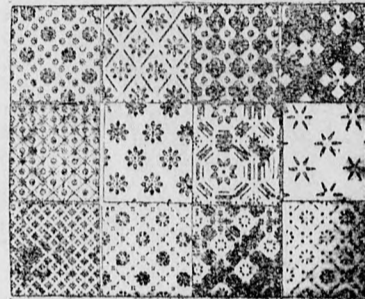
(Be 423—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padimentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozale: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

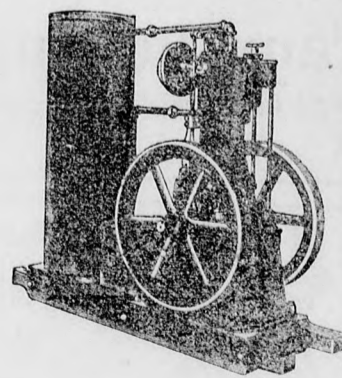
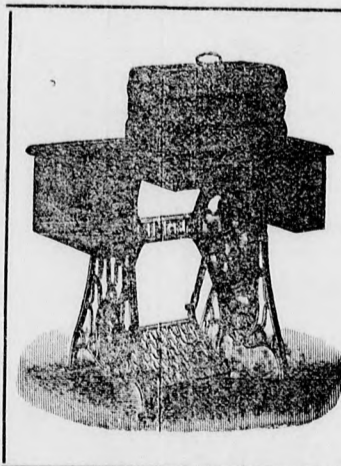
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fabián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAȚI
A LUI

61 136-80

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.
(Lângă farmacia lui Híntz).

Aei se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deosebite avarale, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'e confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Híntz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Bordi András, blănar
ORAȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Își recomandă în atenția on. publică din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănării cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrata cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănării pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.
(Bo 465—)

Deaă veți să aveți

**o vatră bună
de fier (Sparherd)**

și un

**grătar elegant și
ieftin**

să vă adresați atele-
rului electric de lă-
cătușerie a lui

Franz Junginger TIMIȘOARA: - CALATE (Te-
mesvár-Gy.) Sz. longasse 2
Depozit de vetre de fier gata. Catalog de prețuri gratis și franco.
(Ju 172-80)

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 247-156 magazin de ghete

ARAD

bulev. Andrassy nr. 20

TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Cel mai mare magazin de blănării
Stefan I. Radak
Vârșeț-Verseț str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. publică din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănării cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrata cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănării pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.
(R 374)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii. Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
(A 539) Babalna (u p. Szászváros).

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA BINDER (BI 115-30)

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

Să se grijească pentru adresa corectă!

atelier pentru pregătirea corsetelor!

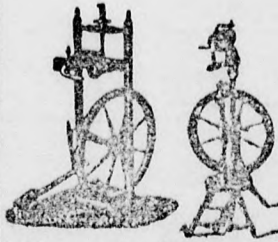
Inițiată la anul 1780.

GUSTAV GROISBECK

strungărie de lemn cu putere electrică.

SIBIU, Elisabethgasse nr. 1.

Execută totfelul de lucrări solide în
bransa strungăriei, lucrări de
lemn și galanterii, specialist pen-
tru roți cu spițe, premiat de două
ori cu medalie de aur.

Reparaturile se exe-
cută prompt. Lucrări
de strungărie ieftine.

(Ge 135-15)

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc intrarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
ți dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru național,
încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roaga onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

viie

icană cu și
le vânzare la
proprietar e

peronosporă,

soinrile sunt

cu toată in-
străție fiind

i de viie cu
noulor vii.
ltoit, de viță.

oalua”

vieneze

115-30)

ER
nr. 13.

ă, după
linainte
acul, dar
e asupra
să în jos

și legă-
gătoare
pentru
ului.

ECK

etrică.

nr. 1.

lide in
ri de
st pen-
le două

Col mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Boreczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvár. In colțul străzilor
Unió și Rozsa. —

Magazin permanent
de materii din țară și
străinătate pentru
toate sezoanele. Coman-
dele din provincie
se execută prompt.
E suficient a se tri-
mite o haină eroită
:: bine :

(Ba 157-60)

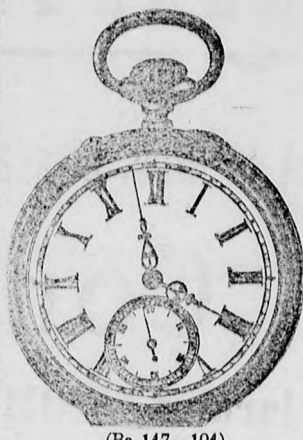
(Ba 38-52)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton
și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la
brânșa mea precum lucrări la edi-
ficii și cripte cu diferite expoziții,
de piatră și marmoră, apoi cruci,
monumente, etc. — Lucrez în beton
cu mare pricepere, precum caldă-
răm de beton, canale, poduri de
beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt.
Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag
atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine.
Liferez pietri și nisip în cant. mare.

(Ba 147-104)

Cele mai bune oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

Juvenaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare
la ziarul „Românul” (peacă scriu că a cerit anunțul în „Românul”). Cora-
pondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei
norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.
Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
chise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.
„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată,
care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

ARAD.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne culori
și fașon elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație pro-
pria de pălării
pentru țărani români și sași.

Su 26-15

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine
Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și
vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de
sufat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci asortiment bogat

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

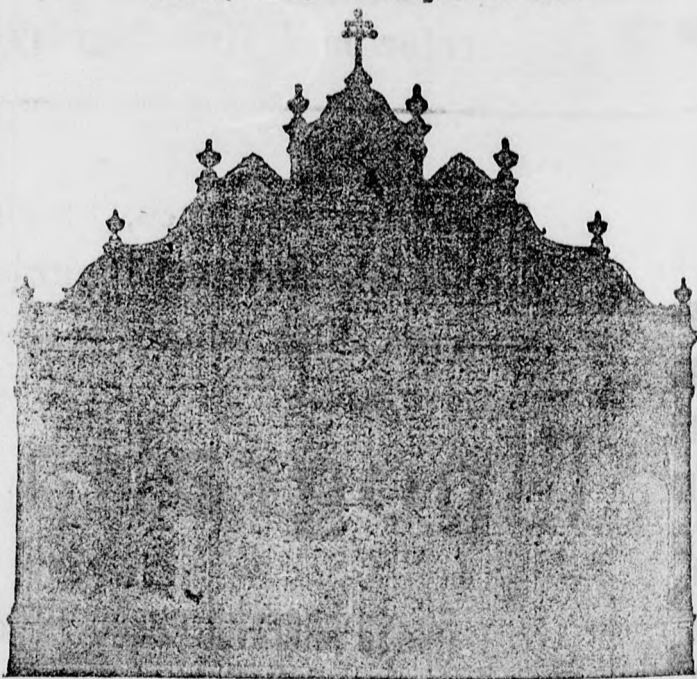
Reparaturile se execută conștiințios și artistic.

[Ba 93]

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și
întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform
pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile.
Se recomandă ca specialist, de München la renovarea alta-
relor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și
primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(81 160-60)